

Chula
Chulalongkorn University

คู่มือ

ชาญรู้เพื่อสันติสุข

ชายแดนใต้

Chula
Chulalongkorn University

คู่มือ

ชวนรู้เพื่อสันติสุข

ชายแดนใต้

๒๕๖๔

ชวนรู้เพื่อสันติสุขชายแดนใต้

๑๗

คู่มือความรู้เพื่อสันติสุขชายแดนใต้

ISBN: ๙๗๘-๖๑๖-๔๐๗-๖๓๑-๐

ศาสตราจารย์ ดร. สุเนตร ชุนดินทรานนท์ และคณะ
พิมพ์ครั้งที่ ๑

วันที่พิมพ์ ๑ กันยายน ๒๕๖๔

พิมพ์ที่ ห้างหุ้นส่วนจำกัด ศรีบูรณคอมพิวเตอร์-การพิมพ์
โทร. ๐-๒๘๑๖-๒๒๒๑

จัดทำโดย ศูนย์พัฒนาธรรมศึกษาและนวัตกรรมทางสังคม
สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
อาคารประชาธิปไตย-รำไพพรรณี ชั้น ๓ ถนนพญาไท แขวงวังใหม่
เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร ๑๐๓๓๐
โทร ๐๒-๒๑๘-๗๔๓๕

E-mail: mssic.chula@gmail.com

สนับสนุนโดย

กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร

ศูนย์ประสานการปฏิบัติที่ ๕

กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (ตปป.๕ กอ.รมน.)

ภายในกองบัญชาการกองทัพบก

ถนนราชดำเนินนอก แขวงบางขุนพรหม เขตพระนคร

กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๐๐ โทร./โทรสาร ๐-๒๓๕๖-๐๔๖๕

คำนำ

หนังสือ “คู่มือความรู้เพื่อสันติสุขชายแดนใต้” เล่มนี้เป็นความพยายามที่จะจัดทำคู่มือสำหรับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่มีวิถีวัฒนธรรมเฉพาะ คู่มือนี้จะสะดวกแก่การพกพาติดตัวไปได้ในทุกที่ปฏิบัติงาน ซึ่งข้อมูลและรายละเอียดต่าง ๆ ที่ปรากฏพอสังเขปเป็นข้อมูลที่จะส่งเสริมให้การปฏิบัติงานในพื้นที่เป็นไปด้วยความเรียบร้อย สร้างบรรยากาศแห่งความสมานฉันท์ รวมทั้งลดทอนความขัดแย้งระหว่างเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานกับประชาชนในพื้นที่ อันอาจมีสาเหตุมาจากทัศนคติหรือภูมิหลังทางศาสนา เป้าประสงค์สำคัญอยู่ที่การสร้างความรู้ทางสังคมและวัฒนธรรมที่ถูกต้อง ซึ่งนำไปสู่ความสำเร็จและการยอมรับในความต่าง การให้ความเคารพในวิถีการดำรงอยู่ของชนต่างศาสนา ตลอดจนการปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมในฐานะตัวแทนของรัฐ สิ่งเหล่านี้จะช่วยหนุนเสริมให้การอยู่ร่วมกันเป็นไปอย่างสันติสุขและยั่งยืน

ในอดีตได้มีความพยายามสร้างความเข้าใจต่อพื้นที่พิเศษและผลิตคู่มือในลักษณะนี้ ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ ๖ คือ “สมุดคู่มือสำหรับข้าราชการกระทรวงมหาดไทยที่รับราชการในมณฑลซึ่งมีพลเมืองนับถือศาสนาอิสลาม” (พ.ศ.๒๔๖๖) (“ศาสนา” เป็นคำที่ปรากฏตามสมุดคู่มือฯ) ต่อมาคู่มือได้รับการปรับปรุงเพิ่มเติมและตีพิมพ์เรื่อยมา

อีกหลายสิบครั้ง ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๓๖ – พ.ศ. ๒๕๔๙ อย่างไรก็ดี ด้วยสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมโดยเฉพาะหลังเหตุการณ์ความไม่สงบระลอกใหม่ ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๔๗ เป็นต้นมา เป็นเหตุให้คู่มือเดิมที่เคยใช้มาขาดความสมสมัย หนังสือ “คู่มือขวนรู้เพื่อสันติสุขชายแดนใต้” จึงถือกำเนิดขึ้นจากวัตถุประสงค์ที่ต้องการผลิตคู่มือพื้นฐานในการปฏิบัติงานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้มีความทันสมัยและสามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ คู่มือต้องมีสาระที่ชัดเจน สั้น กระชับ และสอดคล้องกับสถานการณ์ที่ดำรงอยู่ในปัจจุบัน

หนังสือ “คู่มือขวนรู้เพื่อสันติสุขชายแดนใต้” แบ่งเนื้อหาเป็น ๒ ส่วน ประกอบไปด้วย ๑) สิ่งที่ได้ ทำไม่ได้ ซึ่งมีเนื้อหาครอบคลุมทั้งสิ่งที่ควรรู้ สิ่งที่ต้องทำ สิ่งที่ต้องเลี่ยง และสิ่งที่ควรระมัดระวัง และ ๒) นานาทัศนะ : คำถาม-คำตอบบางส่วนจากกลุ่มนักวิชาการ กลุ่มผู้ประกอบการทางเศรษฐกิจ และกลุ่มสื่อมวลชน สตรี และเยาวชน ตลอดจนรวมทั้งประชาชนภาคส่วนต่างๆ ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

หวังใจเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือ “คู่มือขวนรู้เพื่อสันติสุขชายแดนภาคใต้” เล่มนี้ จะเป็นประโยชน์และอำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้งาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่และผู้ที่เกี่ยวข้อง

คณะผู้จัดทำ

สารบัญ

	หน้า
• สิ่งที่ต้องรู้	๙
• สิ่งที่ต้องทำ	๔๓
• สิ่งที่ไม่ควรทำ	๖๑
• สิ่งที่ต้องระมัดระวัง	๙๕
• นานาทัศนะ : คำถาม - คำตอบ	๑๒๗

ช่วยรู้เพื่อสันติสุขชายแดนใต้

สิ่งที่ควรรู้

ชวนรู้เพื่อสันติสุขชายแดนใต้

๑. คนนาญ

คนไทยมุสลิมมีจำนวนมากที่สุดในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส มักเรียกตนเองว่าเป็น “ออแซมนาญ” (อ่านว่า ออ – แอ – นา – ญ) หรือ “คนนาญ” ซึ่งกร่อนมาจากคำว่า “มลายู” โดยทั่วไปชาวบ้านมักจะแทนตัวเองว่าเป็น “คนนาญ” มากกว่า “คนมุสลิม” ที่หมายถึงคนที่นับถือศาสนาอิสลามทั่วไป โดยไม่เฉพาะเจาะจงถึงกลุ่มคนมุสลิมจากสามจังหวัดชายแดนภาคใต้แต่อย่างใด ต่อไปนี้เอกสารชิ้นนี้จะเรียกคนมุสลิมในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ว่า **คนมุสลิม (นาญ)** และหากหมายถึงผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามทั่วไป จะเรียกว่า **คนมุสลิม**

๒. มุสลิม มุสลิมีน และ มุสลิมะห์

มุสลิม แปลว่า ผู้ใฝ่หาความสันติสุข หมายถึง คนที่นับถือศาสนาอิสลาม โดยไม่จำเป็นต้องเป็นคนชายเสมอไป โดยคำ ๆ นี้จะแยกเพศย่อยไปอีก ได้แก่ **มุสลิมีน** หมายถึง มุสลิมที่เป็นผู้ชาย และ **มุสลิมะห์** หมายถึง มุสลิมที่เป็นผู้หญิง โดยทั้งสามคำเป็นคำในภาษาอาหรับ นอกจากนี้ ระวังสับสนระหว่างคำว่า อิสลาม ที่หมายถึงศาสนา และมุสลิมที่หมายถึงศาสนิกชนที่นับถือศาสนาอิสลาม หากใช้สลับกันจะเกิดความเข้าใจผิดได้

๓. คนไทย

เป็นกลุ่มประชากรที่มีจำนวนรองลงมา ส่วนใหญ่พูดภาษาไทยถิ่นภาคใต้ (ทั้งสำเนียงปัตตานี ยะลา และกลุ่มภาษาตากใบ) รองลงมาจะพูดภาษาอีสานซึ่งจะอยู่กันหนาแน่นในพื้นที่ชุมชนนิคมพัฒนาตนเอง คนมลายูสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จะเรียกคนไทยว่า “ซีแย” หรือ “อแมซีแย” (อ่านว่า ออ - แอ - ซี - แอ) มาจากคำว่า “สยาม”

ทั้งนี้ คำนี้ยังหมายรวมถึงคนไทยที่พูดภาษาไทย และคนไทยเชื้อสายอื่น ๆ นอกพื้นที่อีกด้วย

๔. คนจีน หรือ คนไทยเชื้อสายจีน

เป็นกลุ่มประชากรที่มีจำนวนรองลงมาจากสองกลุ่มข้างต้น คนจีนที่นี้ยังคงรักษาอัตลักษณ์ของตนเองได้มากพอสมควร คนจีนบางกลุ่มก็มีการผสมทางวัฒนธรรมกับคนไทยและนายูได้ดีอีกด้วย สำหรับคำในภาษานายูจะเรียกคนกลุ่มนี้ว่า “จिनอ” หรือ “ออแมจिनอ” (อ่านว่า ออ – แก – จี – นอ) แปลว่า “คนจีน”

ทั้ง ๓ คำดังกล่าวใช้เรียกชื่อกลุ่มคนต่าง ๆ ในภาษานายู คือ นายู ซีแย และ จินอ ซึ่งมักเรียกกันในสถานการณ์ที่พยายามนิยามให้เห็นถึงความแตกต่างหรือเหมือนกันในด้านความเชื่อ ธรรมเนียม และหลักปฏิบัติทางศาสนา ไม่ได้มีความหมายในแง่ลบหรือเป็นการแบ่งแยกเชื้อชาติศาสนาแต่อย่างใด

๕. คนนาย คนไทย และคนไทยเชื้อสายจีน ต่างก็เป็นเพื่อนกัน

พื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในอดีตจนถึงปัจจุบัน กลุ่มคนทั้ง ๓ กลุ่มต่างอาศัยร่วมกันมาตลอด อีกทั้งยังพบว่า มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรมอีกด้วย ฉะนั้น จึงไม่ควรมองว่าการที่ประชาชนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งมาอยู่ร่วมกัน หรือข้ามไปอาศัยอยู่กินในพื้นที่ชุมชนอื่นว่าเป็นสิ่งผิดปกติ เช่น คนมุสลิม (นาย) ที่อาศัยอยู่ในชุมชนคนไทยก็เป็นสิ่งพบเจอได้ทั่วไป

๖. ใครคือผู้พูดกลุ่มภาษาเจ๊ะเห

ตอนล่างของจังหวัดปัตตานีลงมาจะปรากฏคนไทยที่พูดกลุ่มภาษาเจ๊ะเห ที่มีลักษณะต่างจากภาษาไทยปักษ์ใต้ทั่วไป พวกเขาไม่สามารถพูดภาษาไทยถิ่นใต้แบบสำเนียงทั่วไปที่เข้าใจได้ง่ายกว่า อีกทั้งพวกเขาไม่ได้มองว่าตนเองเป็นคนกลุ่มเดียวกับคนปักษ์ใต้ทั่วไป แนะนำให้สื่อสารด้วยภาษาไทยมาตรฐาน แล้วเรียนรู้ภาษาถิ่นของพวกเขาจะดีที่สุด

นอกจากนี้ มุสลิมในพื้นที่อำเภอแม่ลานและอำเภอกะพ้อ จังหวัดปัตตานี จะพูดภาษาที่คล้ายกัน คือ “ภาษาพิเทน” แต่ปัจจุบันแนวโน้มผู้พูดลดลงเรื่อย ๆ

๗. ไม่มีภาษาอิสลาม หรือ การพูดอิสลาม

คนภายนอกส่วนมาก หรือกระทั่งข้าราชการคนไทยพุทธที่ปฏิบัติราชการอยู่ในพื้นที่ มักเข้าใจว่า “ภาษามลายู” คือ “ภาษาอิสลาม” อันที่จริงเป็นความเข้าใจที่ผิด เพราะภาษาของศาสนาอิสลามคือ “ภาษาอาหรับ” ประชาชนคนมุสลิมในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ทุกคนจะพูด “มลายู” ได้ กระนั้นคนมุสลิมในพื้นที่ดังกล่าวก็มีที่พบว่าพูด “มลายู” หรือ “นายู” ไม่ได้ อาทิ ชาวบ้านในอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ซึ่งจะพูดภาษาไทยสำเนียงปักษ์ใต้เป็นส่วนใหญ่และไม่เข้าใจภาษามลายูหรือนายูเลยก็มี (โดยเฉพาะคนสูงวัย) รวมไปถึงคนมุสลิมในพื้นที่บางส่วนของจังหวัดยะลา เช่น เบตง ก็ใช้ภาษามลายูสำเนียงแปรคเป็นภาษาแม่อีกด้วย

๘. คนนาย พุด “ภาษานาย”

“ภาษานาย” ถูกใช้กันอย่างแพร่หลายเป็นภาษาแม่ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมถึงรัฐกลันตันในมาเลเซียในปัจจุบัน แต่สำเนียงพุดในแต่ละพื้นที่จะไม่เหมือนกันทีเดียว เพราะแต่ละพื้นที่จะมีสำเนียงถิ่นที่แตกต่างกันไป เรียกกันว่า “สำเนียงมลายูอย่างปัตตานี – กลันตัน” ซึ่งมีความแตกต่างกับภาษามลายูสำเนียงมาตรฐานอยู่พอสมควร การที่เอกสารราชการและวิชาการมักใช้คำว่า “มลายูปัตตานี” เหล่านี้จะทำให้เกิดความเข้าใจสับสนได้เพราะชาวบ้านทั่วไปในพื้นที่เรียกภาษาพวกเขาว่า “ภาษานาย”

ดังนั้น คำว่า “นาย” ที่กร่อนมาจากคำว่า มลายู จึงเป็นคำที่ถูกต้องและเหมาะสมที่สุดในสถานการณ์ปัจจุบัน

๙. รู้คำศัพท์ “นาย” พื้นฐาน เป็นเรื่อง จำเป็น

บุคคลภายนอกควรสร้างความไว้วางใจกับประชาชน
ชาวมุสลิมในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้มากที่สุด
และควรทำให้บรรยากาศพูดคุยในชีวิตประจำวันกับ
ชาวบ้านเกิดความผ่อนคลายและเป็นกันเอง จึงจำเป็นต้อง
เรียนรู้คำศัพท์ “นาย” พื้นฐานให้มากที่สุด และรู้จักใช้
คำเหล่านั้นในบทสนทนาในชีวิตประจำวัน ทั้งนี้ คำศัพท์
“นาย” เหล่านี้มีลักษณะเฉพาะแตกต่างกับมลายูสำเนียง
มาตรฐานอยู่บ้าง และในแต่ละจังหวัด เช่น ปัตตานี กับ ยะลา
หรือแม้กระทั่งแต่ละชุมชนหรืออำเภอในจังหวัดเดียวกันก็มี
การใช้คำเฉพาะในความหมายที่แตกต่างกันไปตามแต่ละ
สำเนียงอีกด้วย

ทั้งนี้ คำศัพท์พื้นฐานที่ควรรู้จักจะแบ่งตัวอย่างตามชื่อ
คำศัพท์ คำอ่าน และความหมาย ดังต่อไปนี้

คำศัพท์	คำอ่าน	ความหมาย
โตะ	โตะ	ทวด ผู้สูงวัย ผู้อาวุโส สิ่งศักดิ์สิทธิ์
เมาะ	เมาะ	แม่ ไว้เรียกกับคนที่มีอายุรุ่นเดียวกับแม่
อาเมาะห์	อา - เมาะ	พ่อ ไว้เรียกกับคนที่มีอายุรุ่นเดียวกับพ่อ
ก๊ะ	ก๊ะ	พี่สาว
แบ	แบ	พี่ชาย
เต๊ะ	เต๊ะ	น้อง
กิตอ	กี - ตอ	พวกเรา
แกแจ๊ะ	แก - แจ๊ะ	พูด
เนาะ	เนาะ	เอา
เด๊ะ หรือ ตะเด๊ะ	เด๊ะ หรือ ตะ - เด๊ะ	ไม่ หรือ ไม่มี
ยอ	ยอ	ใช่ หรือ ครับ/ค่ะ
แลยอ	แล - ยอ	เห็นด้วย

คำศัพท์	คำอ่าน	ความหมาย
ตาฮู	ตา - ฮู	รู้
ตรีหมอกาเซาะห์	ตรี - มอ - กา - เซะ	ขอบคุณ
มาอะห์	มา - อ๊ะ	ขอโทษ
กาปอ	กา - ปอ	อะไร
มานอ	มา - นอ	ที่ไหน
ชี	กี	ไป
มาชี	มา - กี	มา
กือละ	กือ - เล๊ะ	กลับ
แฆนอ	แก - นอ	อย่างไร หรือ ทำไม
บะปอ	บะ - ปอ	ทำไม
วะปอ	วะ - ปอ	เท่าใด
โก๊ะ	โก๊ะ	สกุลเงินอดีต ปัจจุบันหมายถึงเงินบาท
คูวิ	คู - วิ	เงิน
บาเญาะ	บา - เยะาะ	มาก
ชีกิ	ชี - กี	น้อย

คำศัพท์	คำอ่าน	ความหมาย
มาแก	มา - แก	กิน
นาซิ	นา - ซิ	ข้าว
อาแย	อา - แย	ไก่อ
ลือมู	ลือ - มู	วัว
กาเม็ง	กา - เม็ง	แพะ
อีแก	อี - แก	ปลา
บาปี	บา - ปี	หมู (เป็นคำหยาบ ห้ามใช้เชิงหยอกล้อ)
แต	แต	ชา
กูปี	กู - ปี	กาแฟ
อายฮู	อ้าย	น้ำ
อายฮูบาดู	อ้าย - บา - ตู	น้ำแข็ง
บาดู	บา - ตู	หิน
ซุงา	ซุ - งา	แม่น้ำ
บูเก๊ะ	บู - เก๊ะ	ภูเขา

๑๐. สี่อำเภอในจังหวัดสงขลาไม่ได้พูดภาษา “นายู” เสมอไป

หากท่านกำลังเดินทางหรือย้ายไปปฏิบัติราชการในพื้นที่ ๔ อำเภอในจังหวัดสงขลา ได้แก่ สะบ้าย้อย เทพานาทวี และจะนะ พื้นที่เหล่านี้มีความหลากหลายมาก อาทิ ผู้ที่พูดภาษาไทยปักษ์ใต้ ผู้ที่พูดภาษามลายูแบบสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ (นายู) รวมถึงผู้ที่พูดมลายูสำเนียงรัฐเคดะห์สำหรับคนมุสลิม (นายู) ในพื้นที่ ๔ อำเภอนี้ไม่ได้มีจำนวนมากนัก และส่วนมากอพยพโยกย้ายถิ่นมาจากทางจังหวัดปัตตานีและยะลา

ฉะนั้น ภาษาท้องถิ่นของที่นี่จึงไม่ใช่ “ภาษานายู” ต่างจากพื้นที่ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ส่วนใหญ่ใช้ภาษานายูสื่อสารกันในชีวิตประจำวัน

๑๑. ชาวบ้านทั่วไปใช้คำว่า “มาแย” ไม่ใช่ “ละหมาด”

โดยทั่วไปคนมุสลิม (นาย) จะทำการ “ละหมาด” เพื่อแสดงความเคารพต่อพระเจ้า แต่ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้แห่งนี้ คนมุสลิม (นาย) ทั่วไปจะไม่นิยมใช้คำว่า “ละหมาด” แต่จะใช้คำว่า “มาแย” ตรงกับคำว่า เซิมบายัง (Sembahyang อ่านว่า เซิม – บะ – ยัง) ในภาษามลายูมาตรฐาน แปลว่า สวดมนต์หรือการละหมาด แต่สถานที่ราชการ รวมถึงห้างร้าน และปั้มน้ำมันต่าง ๆ ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ก็ยังใช้ป้ายระบุว่า “ห้องละหมาด” เหมือนกับที่อื่น ๆ

๑๒. ปอเนาะ ไต่ปะปาเก ตาดีกา และ ซ็อกกอเลาะ

คำทั้ง ๔ คำนี้ ต่างเป็นคำที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในท้องถิ่น โดย “ปอเนาะ” เป็นโรงเรียนศาสนาอิสลามแบบอยู่ประจำ ในกระท่อมหรือ軒ขนาดเล็ก และเรียกผู้เรียนในปอเนาะว่า “ไต่ปะปาเก” หรือจะใช้คำว่า “นักเรียนปอเนาะ” เรียกแทนก็ได้ ในขณะที่ “ตาดีกา” เป็นศูนย์การเรียนรู้ทางศาสนาอิสลาม ประจำมัสยิด ส่วน “ซ็อกกอเลาะห์” (อ่านว่า ซ็อก - กอ - เลาะห์) หมายถึง โรงเรียน เป็นคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษ (School) สำหรับภาษามลายูสำเนียงมาตรฐาน เรียก “เซอโกเลาะห์” (อ่านว่า เซอ - โก - ล๊ะ)

๑๓. การนุ่งใส่รองเท้าเป็นการแต่งกายที่ สุภาพ

การนุ่งใส่รองเท้าเป็นสิ่งที่สามารถพบเห็นทั่วไปในชีวิตประจำวัน ทั้งบนถนนหนทาง ร้านค้า สถานที่ราชการ โรงพยาบาล มัสยิด หุ่นยนต์ หรือเคหสถาน เพราะถือว่าเป็นวิถีชีวิตของประชาชนทั่วไป ทั้งชายชาวมลายู (นาย) ชายชาวไทยพุทธ หรือชายชาวไทยเชื้อสายจีนยังนิยมนุ่งใส่รองเท้าในชีวิตประจำวัน เกือบทุกวัยจนถึงปัจจุบัน การที่ข้าราชการบางท่านมีทัศนคติที่ว่า “การนุ่งใส่รองเท้าเป็นการแต่งกายที่ไม่สุภาพ ไม่ให้เกียรติแก่สถานที่” เป็นทัศนคติที่ผิด ผู้ชายชาวมลายู (นาย) เวลาจะทำการ “มาแย” หรือละหมาด มักเปลี่ยนไปนุ่งใส่รองเท้าทุกครั้งเมื่อเขามีโอกาส

๑๔. การทานข้าวด้วยมือเป็นเรื่องปกติ

ในเวลาปกติ เช่น ร้านอาหาร สถานที่ทำงาน คนมุสลิม (นายยู) จะใช้ช้อนและส้อมในการรับประทานอาหารเหมือนคนไทยในทุกภาคส่วนของประเทศ แต่ในบางครั้งเมื่อท่านถูกเชิญไปงานเลี้ยงอาหารในชุมชนหรือ “กาปง” (อ่านว่า กา-ปง) ชาวบ้านส่วนหนึ่งยังนิยมรับประทานอาหารด้วยมือ เนื่องจากเป็นวัฒนธรรมดั้งเดิมของชาวมุสลิม (นายยู) สิ่งเหล่านี้คือ มรดกทางวัฒนธรรม

ทั้งนี้ หากท่านได้รับเชิญไปงานดังกล่าว ชาวบ้านจะจัดช้อนและส้อมไว้คอยบริการอยู่แล้ว

๑๕. การนั่งรับประทานอาหารบนพื้น เป็นเรื่องปกติ

นอกจากการทานข้าวด้วยมือแล้ว การนั่งรับประทาน อาหารบนพื้นบ้านยังเป็นธรรมเนียมที่ชาวมุสลิม (นชาย) จำนวนมากยึดถือปฏิบัติอยู่ การล้อมวงรับประทานอาหาร บนพื้นเสื่อหรือพรมของสมาชิกในบ้าน หรือการจัดสำรับบน พื้นบ้านเพื่อรองรับแขกหรือผู้ใหญ่ที่มารับประทานอาหาร ที่บ้าน จัดเป็นธรรมเนียมที่ถือว่าสุภาพและยังเป็นที่นิยม จนถึงปัจจุบัน

๑๖. การล้างภาชนะหรือพื้นที่ปนเปื้อนสิ่งสกปรกตามหลักศาสนาอิสลาม

ทางที่ดีท่านควรระวังไม่ให้ภาชนะหรือพื้นที่ที่ต้องใช้ร่วมกับชาวมุสลิมเกิดการปนเปื้อนสิ่งสกปรก หรือนะฎิส (อ่านว่านะ - ยิด) เช่น เนื้อหมู หรือน้ำลายสุนัข เพราะถ้าหากเกิดการปนเปื้อนสิ่งสกปรกดังกล่าวเข้าแล้ว การทำความสะอาดสิ่งเหล่านี้ถือได้ว่ามีขั้นตอนที่สลับซับซ้อนมาก กล่าวคือชาวมุสลิมจะต้องล้างด้วยน้ำดินก่อน ๑ ครั้ง และตามด้วยน้ำสะอาดอีก ๖ ครั้ง จึงจะถือว่าสิ่งนั้นได้ถูกชำระจนสะอาดแล้วตามหลักศาสนา

๑๗. “งานกินเหนียว” หรือ “มาแกปูโละห์”

ในภาษานายู “มาแกปูโละห์” (มา - แก - ปู - โละ) หมายถึงงานกินเลี้ยง ซึ่งส่วนมากมักหมายถึงงานที่เป็นมงคล เช่น งานแต่งงาน งานหมั้น มีลักษณะเช่นเดียวกับงาน “กินเหนียว” ของคนไทยพุทธในพื้นที่ภาคใต้ อาหารที่ใช้เลี้ยงแขกเป็นอาหารทั่วไป ประกอบด้วยอาหารคาวและปิดท้ายด้วยอาหารหวานที่มักทำมาจากข้าวเหนียว (หรือที่ภาษานายู เรียก “ปูโละห์”) เป็นหลัก

๑๘. หลักศรัทธาในศาสนาอิสลาม

สาเหตุที่ต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักศรัทธาของศาสนาอิสลาม ก็เพื่อให้เข้าใจผู้คนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม โดยหลักการพื้นฐานแล้ว คนมุสลิมจะศรัทธาในพระเจ้าเพียงองค์เดียวเท่านั้น คือ พระองค์อัลลอฮ์ ความศรัทธาอื่น ๆ รวมถึงการปฏิบัติตามศาสนพิธีของศาสนาอื่น ถือเป็นเรื่องไม่สามารถกระทำได้อย่างเด็ดขาด บางครั้งจึงเห็นได้ว่าคนมุสลิม (ชาย) จะปฏิเสธการเข้าร่วมงานหรือกิจกรรมหรือพิธีกรรมทางศาสนา เช่น งานไหว้ครู วันสงกรานต์ ซึ่งเป็นข้อจำกัดทางศาสนาอิสลาม

๑๙. ความสำคัญของมัสยิดต่อคนมุสลิม

มัสยิด คือ ศาสนสถานที่ชาวมุสลิมใช้ในการสักการะพระเจ้าหรือพระองค์อัลลอฮ์ ผ่านการละหมาดวันละ ๕ เวลาตามหลักความเชื่อของคนมุสลิม มัสยิด คือ บ้านของพระเจ้า ดังนั้น มัสยิดจึงเป็นสถานที่ประกอบพิธีสำคัญทางศาสนา เช่น การจัดพิธีศพ พิธีแต่งงาน รวมถึงเป็นสถานที่ที่ทางราชการในพื้นที่มักใช้เป็นสถานที่สำหรับกระจายข่าวสารทางราชการผ่านผู้นำศาสนาของมัสยิดนั้น ๆ อีกด้วย

๒๐. น้ำละหมาด คืออะไร?

การชำระหรือทำความสะอาดร่างกายบางส่วน ได้แก่ ใบหน้า มือ แขน ศีรษะ ไบหู และทำให้สะอาดและบริสุทธิ์ ตามบทบัญญัติของศาสนาอิสลาม โดยต้องตั้งเจตนาว่าเป็นการอาบน้ำละหมาดเพื่อพระเจ้าหรือเพื่อพระองค์อัลลอฮ์ หากไม่มีการตั้งเจตนาดังกล่าวแล้ว ย่อมถือว่าเป็นการอาบน้ำหรือชำระร่างกายธรรมดา ไม่ใช่การอาบน้ำละหมาด

ดังนั้น ผู้ที่จะอาบน้ำละหมาดหรือมีน้ำละหมาดได้ย่อมต้องเป็นมุสลิมเท่านั้น

๒๑. การจับมือทักทายเป็นหลักวัฒนธรรม ศาสนาอิสลาม

การกล่าวทักทายในวัฒนธรรมของศาสนาอิสลามหรือที่เรียกกันว่า “สลาม” (อ่านว่า สะ – ลาม) มีหลักการปฏิบัติ คือ กรณีสที่ท่านเป็นผู้ยื่นมือทั้งสองข้างไปจับกับมือของอีกฝ่าย แล้วกล่าวว่า “อัสลามุออลัยกุม” (อ่านว่า อัศ – สะ – ลา – มุ – อา – ลัย – กุม) ซึ่งมีความหมายว่าเป็นการทักทาย หากอีกฝ่ายเป็นผู้ยื่นมือน้อยกว่าหรือรุ่มราวคราวเดียวกัน ก็ให้ท่านยื่นมือขวาไปจับอย่างเดียวก็นับว่าเพียงพอแล้ววิธีการทักทายด้วยการจับมือในลักษณะนี้ใช้สำหรับบุคคลที่เป็นเพศเดียวกันเท่านั้น หากต่างเพศให้ทักทายด้วยการกล่าว “อัสลามุออลัยกุม” เท่านั้น ไม่สามารถจับมือได้

๒๒. พิธีมาใช้ะยาวิ และ มาใช้ะนาญ

เป็นพิธีกรรมที่สำคัญของคนมุสลิม (นาญ) ในพื้นที่ โดยการเข้าสู่สันด์ หรือ การขลิบหนังหุ้มปลายอวัยวะเพศชาย ในภาษานาญจะเรียกว่า พิธีมาใช้ะยาวิ (มา – ใช้ะ – ยา – วิ) ในขณะที่ การเข้ามาเป็นมุสลิม คือ พิธีกรรมการเข้าสู่การเป็นคนนาญหรือเปลี่ยนศาสนาเป็นอิสลามของศาสนิกชนอื่น ๆ ในพื้นที่ รวมไปถึงเขย หรือสะใภ้ที่นับถือต่างศาสนาแล้วต้องเปลี่ยนมานับถืออิสลามตามธรรมเนียม ในพิธีกรรมนี้ ภาษานาญเรียกว่า พิธีมาใช้ะนาญ (อ่านว่า มา – ใช้ะ – นา – ญ)

ทั้งนี้ก่อนจะเข้า พิธีมาใช้ะนาญ ได้ จำต้องผ่าน พิธีมาใช้ะยาวิ หรือ การตัดหนังหุ้มปลายอวัยวะเพศ (การเข้าสู่สันด์) เสียก่อน โดยเฉพาะผู้ชาย

๒๓. วันรายอ รាយา รายอแน คืออะไร

สำหรับมุสลิม (นาย) ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จะมีวันสำคัญทางศาสนาอิสลาม โดยมี ๒ วันสำคัญ ได้แก่ อีดิลฟิตรี และอีดิลอฎฮา โดยอีดิลฟิตรี (อ่านว่า อี - ดิน - ฟัด - ตรี) หรือในภาษานายูเรียก “รายอปอซอ” คือ เทศกาลเฉลิมฉลองหลังจากการถือศีลอด หรือในภาษานายูเรียก ปอซอ ได้สิ้นสุดลง ในขณะที่อีดิลอฎฮา (อ่านว่า อี - ดิน - อัด - ฮา) หรือในภาษานายูเรียก “รายอฮัจญ์” (รา - ยอ - ฮัจ - ยี) คือ เทศกาลเฉลิมฉลองในช่วงพิธีฮัจญ์ เป็นหนึ่งในศาสนพิธีที่สำคัญของอิสลามที่ผู้คนต้องมุ่งหน้าไปแสวงบุญยังนครมักกะฮ์หรือเมกกะ ส่วนคนอื่นที่ไม่ได้ไปร่วมแสวงบุญที่นครมักกะฮ์หรือเมกกะก็ให้มีการเฉลิมฉลองในวันดังกล่าวในพื้นที่ของตนแทน ทั้งนี้ คำว่า รายอและรាយาต่างมีความหมายเดียวกัน แต่รายอเป็นคำในภาษานายู ในขณะที่รายาเป็นสำเนียงของคนมุสลิมพูดภาษาไทยถิ่นใต้ ทั้งนี้ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีกลุ่มที่ใช้คำว่ารายาอยู่ไม่กี่กลุ่ม เช่น ผู้พูดภาษาพิเทน และสำเนียงโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ส่วนรายอแน (อ่านว่า รา - ยอ - แน) เป็นวัฒนธรรมท้องถิ่นที่ไม่ปรากฏในหลักศาสนาอิสลาม เป็นการถือศีลอดเพิ่มเติมจากการถือศีลอดตามปฏิทินอิสลามต่ออีก ๖ วัน หลังจาก “รายอปอซอ” หรือ “วันอีดิลฟิตรี” ในบางพื้นที่ก็มีการเฉลิมฉลองและมีการรวมตัวกันของญาติพี่น้องหลังจากเสร็จสิ้นการถือศีลอดในวันที่ ๖ จึงเป็น

ที่มาของคำว่า รายนแน โดยคำว่า “แน” มาจากคำว่า “เออะแน” ในภาษานาญ ที่กร่อนมาจากคำว่า “เอนันม” ในภาษามลายู สำเนียงมาตรฐาน ที่แปลว่า “เลขหก” ทั้งนี้ รายนแน จึงเป็นเพียงแค่วัฒนธรรมท้องถิ่นเท่านั้น ไม่ใช่วันสำคัญทางศาสนาตามหลักศาสนาอิสลามแต่อย่างใด

๒๔. หมู่บ้าน หรือ กาปง

โดยทั่วไปคนมุสลิม (นายู) มักจะเรียกชุมชนหรือหมู่บ้านในพื้นที่ห่างไกลทั้งระยะทางหรือความเจริญว่า “กาปง” (อ่านว่า กา - ปง) ซึ่งกร่อนมาจากคำว่า “ก่าปง” (อ่านว่า ก่า - ปง) ในภาษามลายูสำเนียงมาตรฐาน และคำนี้เป็นคำที่มักถูกใช้นิยามอะไรก็ตามที่มีลักษณะไม่ทางการหรือ “บ้าน ๆ” อีกด้วย เช่น คนกาปง (คนบ้าน ๆ) บะหมี่กาปง (บะหมี่ที่ปรุงแบบชาวบ้าน) แต่ทั้งนี้ก็ย่อมขึ้นกับสถานการณ์ด้วย หากใช้ในสถานการณ์ไม่ถูกต้องอาจมีความหมายในแง่ลบได้

๒๕. ประชาชนนิยมเรียกอำเภอเมือง ยะลาว่า “นิบง”

คนมุสลิม (นาย) นิยมใช้คำว่า “นิบง” (อ่านว่า นิ – บง) ซึ่งหมายถึง “พื้นที่อำเภอเมืองยะลา” และยังใช้จนถึงปัจจุบัน เนื่องจากนิบงเป็นชื่อเก่าของเมืองยะลา ทำให้หากจะเดินทางจากปัตตานีเข้าสู่อำเภอเมืองยะลา ก็จะบอกว่า “ไปนิบง” ซึ่งประชาชนคนไทยพุทธและคนได้เชื้อสายจีนก็ใช้คำนี้ด้วยเช่นกัน ทั้งนี้ นิบง เป็นภาษามลายู แปลว่า “ต้นหลาวชะโอน”

๒๖. ประชาชนนิยมเรียกตัวเมืองอำเภอ ระแงะว่า “ตันหยงมัส”

ยังมีอีกคำหนึ่งที่คนในท้องถิ่นทั้งคนมุสลิม (นาย) คนไทยพุทธ และคนไทยเชื้อสายจีน มักจะเรียกพื้นที่ตัวเมืองอำเภอระแงะ จังหวัดนราธิวาสว่า “ตันหยงมัส” (อ่านว่า ตัน-หยง-มัด) อยู่เสมอ โดยคำนี้เป็นภาษามลายู แปลว่า “แหลมทอง” หากจะนั่งรถโดยสารสองแถวจากตัวเมืองนราธิวาส หรือนั่งรถไฟไปในพื้นที่ตัวเมืองของอำเภอระแงะ จะต้องมองหาป้ายหรือคำระบุไว้บนข้างรถประจำทาง หรือ บอกกล่าวแก่คนขับรถว่า “ไปตันหยงมัส”

๒๗. เมื่อมีเหตุการณ์ความไม่สงบเกิดขึ้น

ประชาชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งคนมุสลิม (นชาย) คนไทยพุทธ และคนไทยเชื้อสายจีน จะเรียกเหตุการณ์ความไม่สงบที่ไม่เจาะจงว่าเป็นการยิงหรือการระเบิดอย่างสั้น ๆ ว่า “เหตุการณ์ฯ” หากท่านต้องการถามว่า “วันนี้มีเหตุการณ์ไม่สงบเกิดขึ้นหรือไม่?” คนที่นี่มักพูดกันสั้น ๆ ว่า “วันนี้มีเหตุการณ์ฯ หรือไม่?” หรือสามารถใช้คำว่า “เหตุการณ์ฯ” ในประโยคทั่วไปได้เลย เช่น “ช่วงนี้เหตุการณ์ฯ ค่อนข้างสงบ”

๒๘. ประชาชนส่วนหนึ่งรู้สึกไม่สบายใจ เมื่อมีเจ้าหน้าที่ทหารหรือตำรวจคอย ดูแลความปลอดภัย

เนื่องจากพวกเขาเชื่อว่าเมื่อมีทหาร ตำรวจ หรือเจ้าหน้าที่ความมั่นคงในเครื่องแบบคอยดูแลความปลอดภัย ก็อาจทำให้พวกเขาตกเป็นเป้าของผู้ก่อเหตุความไม่สงบ (ญูแวน) ไปด้วย ในกรณีนี้ไม่ใช่ว่าจะมีแต่ประชาชนที่เป็นคนมุสลิม (นายู) เท่านั้นที่รู้สึกอึดอัดใจ แต่คนไทยพุทธ รวมถึงคนไทยเชื้อสายจีนส่วนหนึ่งก็รู้สึกไม่สบายใจไปด้วย

ดังนั้น เมื่อต้องอยู่ในระยะใกล้ชิดกับประชาชน ท่านจึงควรถามความสมัครใจจากประชาชนเสียก่อนว่าประสงค์ให้มีการดูแลความปลอดภัยหรือไม่

๒๙. ประชาชนบางส่วนต้องอาศัยอยู่ ภายใต้แรงกดดันจากทั้งฝ่ายรัฐและ ผู้ก่อเหตุความไม่สงบ (ญวน)

เนื่องจากชาวบ้านทั่วไปโดยเฉพาะคนมุสลิม (นาย) มักไม่ทราบเลยว่าผู้ใดในชุมชนหรือใครบ้างที่เขารู้จักเป็นแนวร่วมหรือผู้ก่อเหตุความไม่สงบ (ญวน) ทำให้ชาวบ้านส่วนหนึ่งเลือกที่จะไม่แสดงออกถึงการให้ความร่วมมือหรือสนับสนุนภาครัฐมากนัก เพราะกลัวว่าจะตกเป็นเป้าหมายของผู้ก่อเหตุฯ

ดังนั้น หากท่านเข้าใจสภาพความเป็นจริงที่ว่าประชาชนในบางพื้นที่ของจังหวัดชายแดนภาคใต้อาจไม่ได้มีตัวเลือกมากนัก และถูกกดดันจากคู่ขัดแย้งทั้ง ๒ ฝ่าย โดยไม่มีสิทธิที่จะได้แย้งอะไรได้ การบังคับหรือการพยายามทำให้พวกเขาเลือกว่าอยู่ข้างรัฐไทยมากจนเกินไป อาจเป็นการทำให้ชีวิตของประชาชนเหล่านี้ตกอยู่ในอันตราย จนไม่เกิดความร่วมมือจริง ๆ หรือมีความรู้สึกต่อรัฐไทยในแง่ลบมากกว่าเดิมได้

สิ่งที่ควรทำ

๑. ยิ่งสุขภาพ ชาวบ้านก็จะยิ่งไวใจ

ความรู้สึกของคนมุสลิม (นายยู) ทั่วไปต่อข้าราชการคนไทยนั้นค่อนข้างมีอคติ เนื่องจากเงื่อนไขทาง ประวัติศาสตร์ที่ผ่านมา คนมุสลิม (นายยู) บางคนเชื่อว่ารัฐไทยได้ยึดครองและปกครองดินแดนรัฐปัตตานีที่เคยเป็นเอกราช ดังนั้นการปฏิบัติตนให้ตรงข้ามกับการใช้อำนาจในการปกครองจึงเป็นสิ่งที่พึงกระทำ โดยต้องให้เกียรติชาวบ้านในฐานะพลเมืองของประเทศ และไม่ควรมองว่าพวกเขาคือผู้อยู่ใต้การปกครอง

๒. พูดกับชาวบ้านให้ช้าลงและชัดถ้อยชัดคำ

ควรพูดกับชาวมุสลิม (นาย) โดยเฉพาะที่เป็นชาวบ้านอย่างช้า ๆ และชัดถ้อยชัดคำที่สุด เพราะส่วนมากประชาชนในพื้นที่มักใช้แต่ภาษานายูในชีวิตประจำวันอย่างเดียว ชาวบ้านบางคนไม่คุ้นชินหรือแทบจะไม่พูดภาษาไทยเลย

ดังนั้น การใช้ภาษาไทยแบบที่เป็นทางการและยากเกินไปอาจทำให้สื่อสารความเข้าใจกันไม่ได้ หรือเกิดความเข้าใจคลาดเคลื่อน

๓. ฝึกพูดภาษานาย และผสมคำนายใน ประโยคภาษาไทย

ควรใช้คำศัพท์นายผสมในบทสนทนาภาษาไทยบ้างเมื่อมีโอกาส เพื่อให้คนมุสลิม (นาย) รู้สึกว่าเป็นการพยายามเปิดใจและเรียนรู้อัตลักษณ์ตัวตนความเป็นนายของพวกเขา ซึ่งจะทำให้การพูดคุยสนทนาเป็นกันเองมากขึ้น ลดความตึงเครียดแล้วยังเป็นการฝึกฝนการ “พูดนาย” หรือในภาษานายเรียกว่า แกะจะนาย ไปในตัวด้วย (โปรดดูตารางคำศัพท์พื้นฐานใน “สิ่งที่ควรรู้” ข้อที่ ๙: รู้คำศัพท์ “นาย” พื้นฐานเป็นเรื่องจำเป็น

๔. คำศัพท์เกี่ยวกับสรรพนามภาษานาย ที่ควรใช้ เพื่อสร้างบรรยากาศความเป็น กันเอง

จากข้อ ๓. เพื่อเป็นการลดบรรยากาศความตึงเครียด
แนะนำให้ใช้คำสรรพนามบุคคลต่าง ๆ ขณะสื่อสารก่อน
อีกทั้งการสร้างบรรยากาศที่เป็นกันเอง ทำให้ขามุสลิม
(นาย) รู้สึกใกล้ชิดและสนิทกับท่านมากขึ้น เช่น คำว่า โต๊ะ
แปลว่า ทวด ผู้สูงวัย ผู้อาวุโส หรือ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ เป็นคำสำหรับ
เรียกผู้สนทนาที่เป็นคนนายสูงวัย อาเยาะ (อ่านว่า อา – เย้าะ)
หรือ เป้าะ แปลว่า พ่อ เป็นคำสำหรับเรียกผู้สนทนาที่เป็น
คนนายที่มีอายุรุ่นเดียวกับพ่อของท่าน เมาะ (อ่านว่า เม้าะ)
แปลว่า แม่ เป็นคำสำหรับเรียกผู้สนทนาที่เป็นคนนายที่มีอายุ
รุ่นเดียวกับแม่ของท่าน แบ แปลว่า พี่ชาย เป็นคำสำหรับเรียก
ผู้สนทนาที่เป็นชายชายนายที่มีอายุมากกว่าท่าน ก๊ะ แปลว่า
พี่สาว เป็นคำสำหรับเรียกผู้สนทนาที่เป็นหญิงคนนายที่มี
อายุมากกว่าท่าน และ เต๊ะ แปลว่า น้อง เป็นคำสำหรับเรียก
ผู้สนทนาที่เป็นคนนายที่มีอายุอ่อนกว่าท่าน

๕. หากประชาชนไม่เข้าใจภาษาไทย ให้ใช้ “ล่าม” เสมอ

ประชาชนที่เป็นคนมุสลิม (ชาย) บางส่วนไม่สามารถพูดหรือเข้าใจภาษาไทยได้คล่อง เช่น ผู้สูงอายุ หรือผู้นำศาสนา บางท่านที่เรียนศาสนาจากต่างประเทศ หากท่านจำเป็นต้องเข้าไปในพื้นที่ชุมชนหรือพูดคุยกับพวกเขา ท่านควรมีผู้ที่ทำหน้าที่คอยพูดและแปลความ เพื่อให้บรรยากาศผ่อนคลายและเกิดความเข้าใจตรงกัน

๖. หากต้องเข้าไปในพื้นที่ห่างไกล ควรมีผู้รู้ภาษานายูติดตามไปด้วยทุกครั้ง

หากต้องลงพื้นที่ในชุมชนหรือพื้นที่ใด ๆ ที่ห่างไกล (กาบง) ท่านจำเป็นต้องมีผู้ทำหน้าที่คอยพูดและแปลความติดตามไปด้วยเสมอ เพื่อถ่ายทอดการสื่อสารกับคนในพื้นที่ที่ส่วนใหญ่ไม่สัมผัสต่อการพูดภาษาไทย อีกทั้งบางพื้นที่ชาวบ้านมักมีปฏิกิริยาไม่ไว้วางใจบุคคลภายนอก การมีล่ามภาษานายูเพื่อชี้แจงข้อเท็จจริงต่าง ๆ ให้ประชาชนในกาบงเข้าใจตั้งแต่แรก จึงเป็นสิ่งที่พึงกระทำเป็นอย่างยิ่ง

๗. ควรทำความรู้จักกับกำนัน (โต๊ะมือแน) และ ผู้ใหญ่บ้าน (โต๊ะแนแบ)

ควรทำความรู้จักกับผู้นำชุมชนในท้องถิ่นหรือชุมชน เช่น กำนัน (โต๊ะมือแน) และผู้ใหญ่บ้าน (โต๊ะแนแบ) เสียก่อน ซึ่งพวกเขาจะอำนวยความสะดวกแก่ทางราชการ เช่น การสื่อสารกับคนในพื้นที่ การช่วยเหลือและนำข้อปฏิบัติ หรือ ข้อมูลจากทางการมากระจายสู่ชุมชน เพราะเป็นตัวแทนของ ชาวบ้านที่คนในชุมชนไว้วางใจอย่างมาก อีกทั้งยังคงคอยเป็น ล่ามในการพูดคุยกับประชาชนที่ไม่ค่อยสนทนาภาษาไทยหรือ เงินอายุที่จะพูดไทยอีกด้วย

๘. หากต้องการปิดป้ายที่เป็นภาษามลายู (นาย) ควรปรึกษาผู้รู้ภาษามลายู (นาย)

เนื่องจากป้ายสาธารณะจำนวนมากในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มักเขียนป้ายเป็นภาษามลายู (นาย) แต่ใช้พยัญชนะไทย ซึ่งโดยมากไม่ตรงตามสำเนียงคนมุสลิม (นาย) ทั่วไป และเมื่อขึ้นป้ายประกาศแล้ว มักปรากฏว่าประชาชนบางส่วนแสดงออกถึงความไม่พอใจ เพราะอักษรไทยบางครั้งให้เสียงและความหมายที่ผิดเพี้ยนไปจากเดิม จนกระทั่งบางคนถึงกับรู้สึกที่รัฐบาลไทยกำลังครอบงำความเป็นมลายู (นาย)

ดังนั้น การจะเขียนป้ายหรือปิดป้ายใด ๆ ท่านควรปรึกษาผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับภาษามลายู (นาย) เสียก่อน

๙. ควรปรึกษาหารือผู้นำศาสนาในชุมชน ทุกครั้งในกรณีที่เกี่ยวข้องกับศาสนสถาน

หากจะขอใช้พื้นที่ทางศาสนาเพื่อประโยชน์ในทาง
ราชการชั่วคราว เช่น โรงเรียนสอนศาสนา หรือ มัสยิด
ควรปรึกษาหารือกับผู้นำศาสนาเพื่อขอความเห็นชอบ
เบื้องต้นก่อน รวมถึงการปฏิบัติต่อพื้นที่นั้น ๆ ได้ถูกต้องเพื่อไม่ให้
เกิดความเข้าใจผิดและปัญหาที่ตามมา แล้วค่อยดำเนินการ
ในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

๑๐. ควรให้สัญญาณแก่เจ้าบ้านก่อนเข้า ตรวจค้นบ้าน

การลงพื้นที่หรือปฏิบัติการตรวจค้นบ้านเรือนของประชาชน ในขั้นต้นเมื่อแรกไปถึง ควรรออยู่ข้างนอกบ้าน เพื่อทักทายหรือให้สัญญาณแก่คนในบ้านก่อนว่าจะขออนุญาตเข้าตรวจเยี่ยม เนื่องจากผู้หญิงมุสลิม (นาญ) บางคนอาจจะไม่ได้ใส่ผ้าคลุมผมเวลาอยู่ในบ้าน พวกเขาต้องสวมใส่ผ้าคลุมผมให้เรียบร้อยตามหลักศาสนาเสียก่อน จึงจะออกมาต้อนรับได้

๑๑. หากมีการปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ชุมชน และอื่น ๆ ในขณะที่กำลังมีการระดม อยู่

ต้องรออยู่ด้านนอกจนกว่าประชาชนจะระดม
(มาแยะ) เสร็จ เพื่อถือเป็นการให้เกียรติในด้านศาสนาและ
วัฒนธรรม รวมถึงไม่รบกวนต่อการปฏิบัติศาสนกิจที่สำคัญ
ของชาวมุสลิมอีกด้วย

๑๒. การมอบของแก่ประชาชนในชุมชน ห่างไกล

หากท่านต้องมอบของขวัญหรือของกำนัลแก่ประชาชน
ในชุมชนที่ห่างไกล (กาบง) พวกเขาจะเกิดความพึงพอใจมาก
โดยเฉพาะของใช้ในชีวิตประจำวัน อาทิ โสร่ง (เป็นที่นิยมมาก
ที่สุด) ผ้าขาวม้า แก้วน้ำ หรือผ้าลือปะห์ (อ่านว่า ลือ - ปะ
เป็นผ้าพิมพ์ชนิดหนึ่งการใช้งานคล้ายผ้าขาวม้า)

๑๓. หากไปร่วมงานเลี้ยงฉลองที่ไหน ไม่ได้ ควร “ใส่ซอง”

หากท่านได้รับเชิญให้ร่วมงานเลี้ยงฉลองและท่านไม่สามารถไปร่วมงานใด ๆ ของเพื่อนร่วมงานหรือผู้นำชุมชนที่เป็นชาวมุสลิม (นาย) ได้ เช่น งานบุญ งานเลี้ยง หรืองานศพ ไม่ว่าจะด้วยเหตุผลเรื่องความไม่สะดวก เนื่องจากภาระงาน กังวลใจเรื่องความปลอดภัยจากการเป็นพื้นที่เสี่ยงหรือกรณีอื่น ๆ ท่านควรแสดงออกถึงน้ำใจทุกครั้งด้วยการนำเงินจำนวนหนึ่งใส่ในซองเพื่อรักษาน้ำใจแก่เจ้าภาพงาน

๑๔. การปฏิบัติตัวของคนต่างศาสนากับ การเยี่ยมเยือนมัสยิด

การเยี่ยมเยือนมัสยิดของผู้ที่ไม่ได้นับถือศาสนาอิสลาม เป็นสิ่งที่สามารถกระทำได้ เพราะถือเป็นการเยี่ยมเยือน ศาสนสถานทั่วไป แต่มีข้อควรระวัง คือ การแต่งกายให้เหมาะสมกับสถานที่ และมีพื้นที่บางแห่งที่ไม่ควรเข้าไป อาทิ บริเวณด้านในสุดของมัสยิดที่สงวนไว้สำหรับอิหม่าม และ มิมบ์ร (อ่านว่า มิม – บัด) หรือธรรมาสน์ สำหรับผู้หญิงที่ไม่ได้นับถือศาสนาอิสลามก็มีแนวปฏิบัติเช่นเดียวกับผู้ชาย แต่มีข้อห้ามเพิ่มเติมคือ ห้ามเข้ามัสยิดในขณะที่มีประจำเดือน

๑๕. การปฏิบัติตัวเวลาคนต่างศาสนา ไปร่วมงานศพ

วิธีจัดการศพในศาสนาอิสลามจะมีด้วยกัน ๔ ขั้นตอนตามลำดับได้แก่ อาบน้ำศพ ห่อศพ ละหมาดให้แก่ศพ และฝังศพ ทั้งหมดนี้จะต้องจัดการให้เสร็จเรียบร้อยภายใน ๒๔ ชั่วโมง โดยธรรมเนียมปฏิบัติแล้ว ก่อนที่จะเข้าสู่ขั้นตอนทั้ง ๔ นี้จะมีการนาร่างของผู้ตายพักไว้ที่บ้าน หรือที่มัสยิดเพื่อให้ญาติพี่น้องหรือคนที่รู้จักกับผู้ตายและครอบครัวได้เยี่ยมศพเป็นครั้งสุดท้าย ท่านสามารถไปเยี่ยมเยือนผู้ตายและให้กำลังใจแก่ครอบครัวของผู้ตายได้ ข้อควรระวัง คือ ขั้นตอนการอาบน้ำศพและห่อศพ จะกระทำในพื้นที่มิดชิดไม่ควรเข้าไปดู ส่วนขั้นตอนอื่น ๆ สามารถมีส่วนร่วมได้ตามสมควร

๑๖. หลักปฏิบัติของคนต่างศาสนาเวลาไปกูโบร์

กูโบร์ (อ่านว่า กู - โบ) คือ สุสานของคนมุสลิม คนที่นับถือศาสนาอื่น ๆ สามารถเข้าไปดูหรือเยี่ยมเยียนกูโบร์ได้ ไม่มีข้อห้ามแต่อย่างใด ยกเว้นผู้หญิงที่มีประจำเดือนเท่านั้นที่จะไม่สามารถเข้าไปในสถานที่แห่งนั้นได้จนกว่าจะหมดรอบเดือน แต่โดยธรรมเนียมปฏิบัติแล้ว ประชาชนบางพื้นที่จะมีข้อตกลงร่วมกันว่าผู้หญิงทุกคนห้ามเข้า เพราะไม่สามารถรู้แน่ชัดได้ว่าใครมีประจำเดือนมาหรือไม่

ดังนั้น สำหรับผู้หญิงก่อนจะเข้าเยี่ยมกูโบร์ ควรถามชาวบ้านในพื้นที่นั้น ๆ ก่อนว่าสามารถเข้าไปได้หรือไม่

สิ่งที่ไม่ควรทำ

๑. ขวนรับประทานเนื้อหมู หรือสิ่งที่มีส่วนผสมของหมู

เนื้อหมูถือว่าเป็นข้อห้ามที่ปรากฏในหลักศาสนาอิสลาม (ฮะรอม) เช่นกัน การชักชวนให้คนมุสลิมรับประทานอาหารที่มีส่วนผสมของเนื้อหมู ถือเป็นกรกระทำที่ไม่ให้เกียรติเป็นอย่างยิ่ง และยังเป็นกรลบลู่ทางศาสนาอีกด้วย

๒. ไม่ใช่เพียงแค่เนื้อหมูและแอลกอฮอล์ ที่คนมุสลิมไม่สามารถทานได้

คนมุสลิมจะรับประทานเฉพาะอาหารที่ถูกหลักศาสนาอิสลาม (ฮาลาล) เท่านั้น สิ่งนี้มีรายละเอียดปลีกย่อยที่ค่อนข้างละเอียดอ่อน แม้ว่าเนื้อหมูและแอลกอฮอล์เป็นสิ่งที่ต้องห้าม แต่อาหารอื่น ๆ เช่น ไก่หรือเนื้อสัตว์ จะต้องผ่านการเชือดโดยคนมุสลิมอย่างถูกวิธีเท่านั้นจึงจะสามารถทานได้ ส่วนอาหารอื่น ๆ ได้แก่ พืชผักและอาหารทะเล เป็นที่อนุญาตสำหรับคนมุสลิม

ฉะนั้นหากเกิดความไม่มั่นใจว่าอาหารชนิดนั้นฮาลาลหรือไม่ ให้สอบถามความสมัครใจจากคนมุสลิมในทุก ๆ ครั้งเพื่อความแน่ใจ

๓. ห้ามชวนคนมุสลิมดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

เนื่องจากเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์ อาทิ เหล้า เบียร์ ดูวาระ (กระแช่) ถือเป็นข้อห้ามในหลักศาสนาอิสลาม ทั้งนี้ การพกพาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เข้าไปในบ้านของคนมุสลิม การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในงานเลี้ยงหรือบนโต๊ะที่มีคนมุสลิมนั่งร่วมด้วย ถือเป็นกรกระทำที่ไม่ให้เกียรติเป็นอย่างยิ่ง

๔. ผู้ที่ไม่ได้เป็นมุสลิมจะไม่ได้รับอนุญาตให้รับประทานอาหารประเภทกุรบาน

หากท่านจำเป็นต้องไปร่วมงานเลี้ยงฉลองของคนมุสลิม (นาย) ทั้งนี้ มีอาหารบางเมนูที่ผู้ที่ไม่ได้เป็นมุสลิมไม่ได้รับอนุญาตให้รับประทาน โดยเฉพาะแกงที่ทำมาจากเนื้อสัตว์ที่ผ่านพิธี “กุรบาน” ซึ่งหมายถึง เนื้อสัตว์ที่มาจากพิธีให้แก่พระเจ้า ภาษานาย เรียก “มรือแบ” (อ่านว่า กรือ – แบ) โดยมากมักเป็นแกงแพะ แกะ หรือเนื้อวัว

ทั้งนี้ หากไม่ทราบว่าเป็นอาหารประเภทไหนทำมาจากเนื้อสัตว์ที่ผ่านพิธีดังกล่าว ควรสอบถามชาวบ้านหรือเจ้าภาพงานว่าอาหารประเภทไหนสามารถรับประทานได้บ้าง

๕. คนมุสลิมไม่สามารถรับประทานของ ที่นำมาจากการเช่นไหว้ได้

ตามหลักศาสนาอิสลาม มุสลิมจะเคารพต่อพระผู้เป็นเจ้าหรือพระองค์อัลลอฮ์ แต่เพียงพระองค์เดียว การรับประทานของเช่นไหว้จากสิ่งศักดิ์สิทธิ์ตามความเชื่ออื่น เช่น งานบุญงานไหว้ผี ไหว้เจ้า ไหว้บรรพบุรุษ ของคนไทยพุทธ และไทยเชื้อสายจีน จึงไม่เหมาะสมและเป็นสิ่งต้องห้ามตามหลักศาสนา

ดังนั้น หากได้มีการจัดงานบุญหรืองานพิธีกรรมใด ๆ แล้วเจ้าภาพต้องการแบ่งปันอาหารหรือสิ่งของแก่ชาวมุสลิม จึงควรเลือกให้เฉพาะของที่ ไม่ได้ผ่านการประกอบพิธีกรรมทางศาสนาอื่นแก่ชาวมุสลิม

๖. ไม่ควรข้ามเส้นแบ่งชาย-หญิง เช่น ในงานพิธี หรือสถานที่ใด ๆ หากไม่จำเป็น

เนื่องจากเป็นข้อปฏิบัติตามหลักศาสนาเพื่อลดการสัมผัส ต้องดำรงไว้ตามหลักศาสนาอิสลาม โดยในงานพิธีต่าง ๆ เช่น งานเลี้ยงอาหาร งานบุญ งานศพ กระทบในสถานที่ราชการ เช่น การประชุม ทำประชาคม สถานที่ดังกล่าวจะมีการทำแนวเส้นแบ่งเขตระหว่างพื้นที่ผู้หญิงกับชายไว้อย่างชัดเจน ทั้งจาก เชือก ผ้า หรือสิ่งใด ที่พอจะให้เห็นชัดเจน

ฉะนั้น ท่านควรระวังโดยการไม่ข้ามเข้าไปในพื้นที่ที่จัดไว้สำหรับเพศตรงข้าม

๗. ห้ามแตะเนื้อต้องตัวเพศตรงข้าม

ในหลักปฏิบัติของศาสนาอิสลาม ได้บัญญัติเรื่องการรักษาระยะห่างระหว่างเพศตรงข้ามไว้ชัดเจน คือ ระหว่างผู้หญิงกับผู้ชาย (ที่ไม่ใช่พี่น้องร่วมสายเลือด) จำเป็นต้องสงวนไว้ซึ่งเนื้อตัวและร่างกายไม่ให้สัมผัสกัน

ดังนั้น ควรรักษาระยะห่าง ระวังการแตะเนื้อต้องตัวกัน และหาก “เผลอ” แตะเนื้อต้องตัว ควรกล่าวขอโทษ

๘. ห้ามแสดงกิริยาไม่เหมาะสมต่อเพศตรงข้าม

เป็นเรื่องห้ามอย่างยิ่งสำหรับในพื้นที่ที่ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม การใช้ส่ายตาไม่เหมาะสมต่อเพศตรงข้ามโดยเฉพาะกับเพศหญิง เป็นเรื่องที่ขัดกับหลักศาสนาอิสลาม และอาจนำไปสู่ความเข้าใจผิดกระทั่งก่อให้เกิดความขัดแย้งขึ้นได้ นอกจากนี้ คำพูดที่ไม่เหมาะสมต่าง ๆ มีความรุนแรงกว่าการใช้ส่ายตาไม่เหมาะสมต่อเพศตรงข้ามเป็นอย่างมาก เพราะเป็นการแสดงออกอย่างโจ่งแจ้ง อีกทั้งในศาสนาอิสลามยังมีบทบัญญัติค่อนข้างเคร่งครัดเกี่ยวกับระยะห่างระหว่างเพศตรงข้ามอย่างชัดเจน

๙. ห้ามล้อเลียนเพศสภาพของคนมุสลิม ที่เป็นเพศทางเลือก

ในสังคมคนมุสลิม (นาย) ถือกันว่า “เพศทางเลือก” หรือในภาษานายเรียกว่า “ปอแน” (อ่านว่า ปอ – แน) แปลว่ากะเทย ไม่ว่าจะชายหรือหญิงนั้นถือว่าเป็นการทำผิดหลักศาสนาอย่างไรก็ดี ต่อให้มุสลิมผู้นั้นจะเป็น “เพศทางเลือก” ที่มีลักษณะเปิดเผยตนเองหรือไม่ การล้อเลียนหรือกล่าวถึงพฤติกรรม การเป็นเพศทางเลือกไม่ว่าทางตรงหรืออ้อม ย่อมเป็นการไม่ให้เกียรติต่อบุคคลผู้นั้น รวมถึงทำให้ครอบครัวของเขา รู้สึกอับอายอีกด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่มีพ่อหรือญาติผู้ใหญ่มีหน้ามีตาในสังคมหรือชาวบ้านให้การยอมรับนับถือ

๑๐. ห้ามพูดคำหยาบในภาษานายู เช่น อะเนาะ อะญิง บาบี่ โดยเด็ดขาด

ในภาษานายูเองก็มีคำหยาบคายที่ไม่ควรใช้ในชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะ อะเนาะ อะญิง บาบี่ เพราะคำว่า “อาเนาะ อะญิง” (อ่านว่า อา - เนาะ - อะ - ยิง) แปลว่า “อ้ายลูกหมา” และ “بابี่” ที่แม้ในภาษาไทยจะไม่ได้มีความหมายหยาบเพราะแปลว่า “หมู” แต่ตามหลักศาสนาอิสลามถือเป็นสัตว์ที่สกปรก หรือ นะญิส (อ่านว่า นะ - ยิด) ซึ่งคนมุสลิมไม่สามารถรับประทานได้ ทำให้ทั้ง ๒ คำนี้เป็นคำด่าหรือคำหยาบอย่างมาก ไม่ควรพูดพร่ำเพรื่อ เพราะอาจทำให้ชาวบ้านไม่พอใจอย่างรุนแรง

นอกจากนี้ คำอื่น ๆ ที่ไม่ควรพูด อย่างการพูดถึงเพศ เช่น “บูเจ๊ะ” ที่แปลว่าอวัยวะเพศหญิง “กอชะ” (อ่านว่า กอ - ช๊ะ) ที่แปลว่าการร่วมเพศ ก็ถือว่าไม่เหมาะสมเช่นกัน

๑๑. ห้ามถามว่า “พูดไทยได้หรือไม่ ?”

การพูดเช่นนี้จะเป็นการสร้างความไม่พอใจแก่ประชาชนเป็นอย่างมาก เนื่องจากพวกเขามีจิตสำนึกและอัตลักษณ์เป็น “คนนากู” ไม่ใช่ “คนไทย” หรือ “ซีแย” (สยาม) ดังนั้น การพูด “นากู” จึงถือเป็นสิ่งที่สำคัญมากโดยปกติคนมุสลิม (นากู) บางคนอาจพูดไทยไม่ได้หรืออาจไม่คล่อง แต่สามารถฟังบางประโยคที่ง่าย ๆ ได้ หากท่านพูดกับเขาเป็นภาษาไทยแต่กลับได้คำตอบเป็นภาษานากูแทนสถานการณ์เช่นนี้ให้พยายามหาล่ามมาพูดแทน

๑๒. ห้ามแสดงอาการไม่พอใจเมื่อ ประชาชนล้อเลียนว่าท่านพูดภาษานาย ไม่ชัด

เพราะการพูดผิดพูดถูกในช่วงฝึกภาษาใด ๆ ก็ตาม นั้นเป็นเรื่องปกติ หากคนมุสลิม (นาย) บางคนเห็นว่าท่านพูดภาษาของพวกเขาผิดอยู่ พวกเขาอาจหัวเราะหรือแสดงท่าทางล้อเลียนท่านได้

ทั้งนี้ ห้ามแสดงออกถึงความไม่พอใจดังกล่าว ขอให้ท่านเข้าใจว่าเป็นการฝึกฝนและมองหาประสบการณ์ในการฝึกภาษาใหม่ ๆ เพราะหากท่านสามารถสื่อสารกับประชาชนที่เป็นคนมุสลิม (นาย) ได้อย่างเข้าใจตรงกันสุดท้ายแล้วคุณประโยชน์ก็ย่อมตกต่อตัวท่านเองรวมทั้งแก่ทางราชการด้วย

๑๓. ห้ามหัวเราะหรือแสดงกิริยาไม่สุภาพ หากคนมุสลิมพูดไทยไม่ชัดหรือพูดผิด

เนื่องจากภาษาไทยไม่ได้เป็นภาษาหลักหรือภาษาแม่ของคนมุสลิมที่พูดภาษานายู ทำให้การออกเสียงคำในภาษาไทย โดยเฉพาะคำที่เป็นภาษาทางการหรือที่มีความยากซับซ้อนในการออกเสียง จึงถือเป็นเรื่องยากสำหรับประชาชนทั่วไป ถ้าหากประชาชนพูดผิดหรือพูดไม่ชัด ท่านจึงควรข่มเก็บความรู้สึกไว้และห้ามหัวเราะหรือแสดงกิริยาไม่สุภาพเป็นอันขาด เพราะถือเป็นการดูถูกหรือเหยียดหยามศักดิ์ศรีเป็นอย่างมาก เพราะปกติพวกเขาบางคนแทบไม่พูดภาษาไทยในชีวิตประจำวันเลย

๑๔. ห้ามพูดคำว่า “แขก”

คำว่า “แขก” ถือว่าเป็นคำหยาบอย่างรุนแรงในบริบทของพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เนื่องจากบรรพบุรุษของชาวบ้านเหล่านี้อาศัยอยู่ที่นี้มาตั้งแต่สมัยโบราณ ไม่ได้อพยพมาจากที่ไหน ดังนั้น การใช้คำว่า “แขก” จึงเป็นเสมือนการบอกว่า “พวกเขาเป็นคนนอก” จึงเป็นคำที่ควรหลีกเลี่ยงโดยเด็ดขาด

๑๕. ห้ามพูดคำว่า “โจรใต้”

ไม่ใช่ว่าคนมุสลิม (น่ายู) ทุกคนในพื้นที่ที่จะเห็นชอบกับฝ่ายตรงข้ามหรือฝ่ายก่อความไม่สงบ ประชาชนส่วนใหญ่รู้สึกไม่สบายใจเมื่อมีการพูดถึงคำว่า “โจรใต้” เพราะมีนัยของการเหยียดชาติพันธุ์ อีกทั้งประชาชนบางส่วนแม้อาจไม่ใช่แนวร่วมของฝ่ายตรงข้าม แต่ก็อาจมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อรัฐ การใช้คำว่า “โจรใต้” จึงถือว่าเป็นสิ่งที่จะต้องห้าม โดยปกติ “ผู้ก่อเหตุความไม่สงบ” จะเรียกตัวเองว่า “ญูแหว” (อ่านว่า ยู – แหว) หรือในภาษามลายูมาตรฐานเรียกว่า “เปอญูอัง” (“Pejuang” อ่านว่า เปอ – ยู – อัง) แปลว่า “นักรบ” นอกจากนี้คนมุสลิม (น่ายู) ทั่วไปมักเรียกฝ่ายก่อความไม่สงบว่า “ญูแหว” ไปด้วย

๑๖. ห้ามใช้คำว่า “มุสลิมหัวรุนแรง”

เพราะไม่ใช่มุสลิมทุกคนทั้งในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้และทั่วประเทศไทย จะมีแนวคิดหรือการแสดงออกที่สุดโต่งหรือเห็นด้วยกับการกระทำของผู้ก่อความไม่สงบ (ญวน) อีกทั้งแนวคิดเกี่ยวกับความรุนแรงสุดโต่งเหล่านี้ล้วนตรงข้ามกับหลักคำสอนของศาสนาอิสลามซึ่งเป็นศาสนาที่มุ่งเน้นสันติ

๑๗. ห้ามพูดว่า “ถ้ารับไม่ได้ ก็ย้ายไปอยู่ มาเลเซีย”

เนื่องจากประชาชนถือว่าบรรพบุรุษของพวกเขาอาศัยอยู่ที่นี่มาตั้งแต่โบราณ พวกเขาจึงไม่ใช่ใครอื่นในบ้านของตัวเอง และไม่ได้ย้ายมาจากมาเลเซียหรือที่ไหนอีกด้วย การกล่าวเช่นนี้เป็นการตอกย้ำถึง “ความเป็นคนนอก” ทำให้ประชาชนที่เป็นคนมุสลิม (นาย) รู้สึกว่าเขาไม่ใช่พลเมืองของประเทศไทย

๑๘. ห้ามพูดถึงประวัติศาสตร์ระหว่างไทย-รัฐปัตตานีในแง่ไม่สร้างสรรค์

ประวัติศาสตร์ระหว่างไทยกับรัฐปัตตานีเป็นเรื่องละเอียดอ่อน ซึ่งเป็นเรื่องราวในอดีตที่ต่างฝ่ายต่างก็มองว่ามีความถูกต้องชอบธรรม

ดังนั้น การกล่าวถึงประวัติศาสตร์การศึกสงครามในพื้นที่นี้มีแต่จะสร้างความไม่พอใจต่อกันไม่จบสิ้น และอาจทำให้เกิดปัญหาความขัดแย้งบานปลายออกไปอย่างรุนแรงได้

๑๙. ห้ามพูดว่า “มุสลิมให้ความร่วมมือ แต่พวกเดียวกันเอง”

เรื่องนี้เป็นความเข้าใจที่ไม่ถูกต้อง เนื่องจากในมุมมองของคนมุสลิม (นาย) ก็มองว่าการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ไทย (ซีแยะ) นั้นเลือกปฏิบัติอย่างดีต่อคนไทยด้วยกันเอง (รวมถึงคนไทยเชื้อสายจีน) เพราะถือว่าเป็นคนไทยและพูดภาษาไทยเหมือนกัน ทั้งที่ในความเป็นจริงแต่ละฝ่ายควรให้ความร่วมมือและเกื้อกูลต่อกัน ไม่นำเอาความแตกต่างมาเป็นอุปสรรคในการปฏิบัติงาน เรียนรู้ที่จะเข้าใจถึงความแตกต่างของวัฒนธรรมแก่กันมากขึ้น

๒๐. ห้ามใช้ข้ออ้างที่ว่า “เป็นไทย” หรือ “ที่อื่นในประเทศไทยเขาก็ทำ”

การใช้ข้ออ้างดังกล่าวเพื่อขอร้องหรือทำให้คนมุสลิม (นาย) กระทำการบางอย่าง ที่ทำให้เขารู้สึกฝืนกับอัตลักษณ์ของตนเอง โดยอ้าง “ความเป็นไทย” นั้น เป็นสิ่งที่ไม่ควรทำอย่างยิ่ง เพราะเป็นการตอกย้ำถึงสถานะ “ความเป็นไทย” ว่า มีลักษณะเหนือกว่าหรือมีความชอบธรรมกว่า การกระทำเช่นนี้จะทำให้คนมุสลิม (นาย) รู้สึกว่าพวกเขาเป็นชนกลุ่มน้อยที่มีปัญหาและขยายความขัดแย้งให้บานปลายออกไป

๒๑. ห้ามพูดคำว่า “มุสลิมมีอภิสิทธิ์เหนือคนอื่น” หรือ “มุสลิมเรื่องมาก”

การพูดเช่นนี้ถือเป็นการตอกย้ำและสร้างความบาดหมางไม่ลงรอยกัน จนอาจเกิดปัญหาอคติทางชาติพันธุ์ตามมาได้ ทั้งนี้ควรถือว่าทุกฝ่ายต่างได้รับสิทธิเท่าเทียมกันตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ในขณะที่เดียวกันข้อกำหนดเฉพาะตามหลักศาสนาอิสลามที่บางครั้งได้วางข้อห้ามหรือละเว้นการกระทำบางอย่าง ถือเป็นหลักศาสนาที่มุสลิมต้องพึงยึดถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด

ดังนั้น การงดการกระทำบางอย่างหรือได้สิทธิเพิ่มเติมบางประการจึงเป็นไปได้เพื่อให้เป็นไปตามหลักศาสนา เพราะหากคนมุสลิมไม่กระทำก็อาจจะเป็นการผิดหลักศาสนาได้ (สิ้นสภาพความเป็นมุสลิม)

๒๒. ห้ามพูดว่า “ค้อยละหมาดที่หลังงานสำคัญกว่า”

เพราะการละหมาด (มาแย) เป็นพิธีกรรมสำคัญตามหลักศาสนาอิสลามที่สัมพันธ์กับวิถีชีวิตของชาวมุสลิม (นาย) ซึ่งกำหนดไว้ว่าการละหมาดจำต้องกระทำตามเวลาที่กำหนด (ละหมาดวันละ ๕ เวลา) การพูดประโยคที่ว่า “ค้อยละหมาดที่หลังงานสำคัญกว่า” จึงไม่ควรอย่างยิ่ง เพราะถือว่าไม่ให้เกียรติและละเมิดสิทธิทางวัฒนธรรมและหลักศาสนา

ดังนั้น ควรมีการออกแบบหรือวางแผนงานที่จะไม่กระทบต่อการปฏิบัติศาสนกิจ เช่น เลื่อนเวลาประชุมหรือรายงานออกไปในช่วงหลังเวลาละหมาดไปแล้ว เป็นต้น

๒๓. ห้ามรบกวนคนมุสลิมในเวลา ละหมาด

เนื่องจากการละหมาด หรือ มาแย (อ่านว่า มา – แยะ) นั้น ถือเป็นช่วงเวลาสำคัญที่คนมุสลิมทำการแสดงความเคารพต่อพระเจ้าหรือพระองค์อัลลอฮ์

ดังนั้น การรบกวนเวลาละหมาด ไม่ว่าจะเป็นการรีบร้อนเข้าไปในมัสยิดช่วงละหมาด การส่งเสียงดังรบกวนเวลาละหมาด หรือบังคับไม่ให้คนมุสลิมทำการละหมาด จึงเป็นสิ่งที่ควรหลีกเลี่ยงอย่างมาก

๒๔. ห้ามล้อเลียนท่าทางในการปฏิบัติ ศาสนกิจของคนมุสลิม

เนื่องจากการละหมาด (มาแย) เป็นพิธีกรรมตามหลักศาสนา และการสละมถือเป็นการทักทายที่สำคัญตามหลักศาสนาอิสลาม ซึ่งมีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตประจำวันของคนมุสลิมโดยตรง เพราะถือว่าเป็นสิ่งที่คนมุสลิมต้องกระทำทุกวันในชีวิตประจำวัน

ดังนั้น การล้อเลียนท่าทางการละหมาดหรือการสละม จึงถือเป็นการไม่ให้เกียรติแก่คนมุสลิมอย่างมาก

๒๕. เครา เป็นสิ่งที่สำคัญสำหรับผู้ชายมุสลิม ไม่ควรพูดจาล้อเลียนเด็ดขาด

เนื่องจาก เครา หรือ ยาโงะ (อ่านว่า ยา-โงะ) เป็นสิ่งจำเป็นที่ชายมุสลิมต้องไว้ตามหลักการศาสนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ใดมีเคราเป็นสีแดงโดยธรรมชาติ (เคราทองแดง) ผู้นั้นจะได้รับการยกย่องจากชาวบ้านมุสลิมมากเพราะถือเป็น **ผู้วิเศษ** หรือ **วาลี** (อ่านว่า วา – ลี)

ดังนั้น การพูดล้อเลียนผู้ที่ไว้เครา เช่น “เคราแพะ” อาจทำให้ผู้ฟังเกิดความรู้สึกไม่สบายใจได้ เพราะอาจถือเป็นการกระทำที่ล้อเลียนหลักธรรมคำสอนในศาสนาอิสลาม

๒๖. ห้ามสัมผัส หรือ สวมหมวกกาปิเยาะ ผ้าสาระบัน ผ้าคลุม (ฮิญาบ) โดยไม่ได้ รับอนุญาต

หมวกหรือผ้าที่ใช้ปิดศีรษะถือว่าเป็นสิ่งของส่วนตัวที่มีความสำคัญสำหรับคนมุสลิม สำหรับผู้ชายมุสลิม ได้แก่ หมวกกาปิเยาะ (สวมศีรษะ) และ ผ้าสาระบัน (พันศีรษะ) สำหรับผู้หญิงมุสลิม คือ ผ้าคลุม (ฮิญาบ)

ทั้งนี้ การหยิบจับสิ่งสำคัญเหล่านี้โดยไม่ได้รับการยินยอมจากเจ้าของ จึงถือว่าเป็นการไม่ให้เกียรติและเสียมารยาทเป็นอย่างมาก

๒๗. ห้ามเดินข้ามหนังสือ (กิตี๊ะ)

เนื่องจากหนังสือที่เขียนด้วยอักษรยาวี หรือที่เรียกกันในท้องถิ่นว่า กิตี๊ะ (อ่านว่า กิ – ตี๊ะ) โดยส่วนมากนั้นเป็นตำราทางด้านศาสนา เช่น คัมภีร์อัลกุรอาน หลักคำสอน หรือเนื้อหาว่าด้วยประวัติศาสตร์หรือธรรมเนียมต่าง ๆ ซึ่งคนมุสลิม (นายู) ส่วนถือกันว่าเป็นของสูงและมีคุณค่าทางจิตใจ บางเล่มอาจมีอายุนับร้อยปีและถือเป็นมรดกตกทอดในวงศ์ตระกูล เวลาจะอ่านจึงไม่วางลงบนพื้น แต่มักรองด้วยผ้าหรือวางบนที่ตั้งหนังสือ การเดินข้ามหนังสือเหล่านี้จึงถือว่าเป็นการไม่ให้เกียรติแก่ทั้งหนังสือและเจ้าของ

๒๘. การอนุญาตให้เปิดสถานที่ที่มีความอ่อนไหวต่อหลักศาสนาในชุมชน

การใช้ดุลยพินิจทางการปกครองโดยขาดความเข้าใจ ธรรมเนียมปฏิบัติของชุมชนคนมุสลิม (นายยู) ถือเป็นการไม่ ให้เกียรติประชาชนในพื้นที่ ทั้งนี้ สถานที่ที่มีความอ่อนไหว ดังกล่าว ได้แก่ สถานบันเทิง ผับ บาร์ ที่ติดกับชุมชนมุสลิม ท่านควรใช้ดุลยพินิจอย่างรัดกุม หลีกเลี่ยงการเผชิญหน้า และความขัดแย้ง สิ่งเหล่านี้เป็นเรื่องละเอียดอ่อนอย่างมาก หากจะเปิดสถานที่ที่มีลักษณะขัดต่อหลักศีลธรรมอันดี ดังกล่าว ควรปรึกษานักการศาสนา เช่น สัปบุรุษ หรือโต๊ะอิหม่าม และประชาชนบ้านใกล้เคียง เพื่อที่หาพื้นที่ที่เหมาะสมและไม่ กระทบกับหลักความเชื่อทางศาสนา

๒๙. ห้ามแสดงออกถึงการดูถูกความเชื่อ ท้องถิ่น

แม้ความเชื่อหรือพิธีกรรมท้องถิ่นบางอย่างอาจจะมอง
ว่างมงาย ไม่ตรงตามหลักวิทยาศาสตร์ หรือบางครั้งก็พบ
ว่าไม่เป็นไปตามหลักความเชื่อของศาสนาอิสลามเสียทีเดียว
เนื่องจากความเชื่อบางอย่างที่คนมุสลิมในพื้นที่สามจังหวัด
ชายแดนภาคใต้ยึดถือ โดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวบ้านในชุมชนที่
ห่างไกล (กาบง) ที่ยังสามารถพบเห็นพิธีกรรมที่ยังยึดโยงกับ
ความเชื่อแบบดั้งเดิม ผู้ทำพิธีดังกล่าวเรียกกันว่า โต๊ะบอมอ
(อ่านว่า โต๊ะ - บอ - มอ) แปลว่า หมอพื้นบ้าน โปรดรำลึก
เสมอว่าการเคารพให้เกียรติมรดกทางวัฒนธรรมเป็นหัวใจ
สำคัญของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

๓๐. ห้ามใส่รองเท้าเข้าไปในบ้านผู้อื่น

สิ่งนี้ถือเป็นสิ่งที่ไม่ควรปฏิบัติอย่างเด็ดขาด เนื่องจากคนมุสลิม (นาย) มักจะละหมาด รับประทานอาหาร หรือทำกิจกรรมจิตปาละบนพื้นบ้าน โดยเฉพาะการละหมาดที่บ้านนั้นสามารถทำที่มุมไหนก็ได้ในบ้าน

ดังนั้น การทำให้พื้นบ้านสกปรก ย่อมทำให้เกิดความไม่พอใจได้ ยกเว้นสถานการณ์ที่ท่านเห็นว่าจำเป็นหรือต้องกระทำการอย่างเร่งด่วน เพราะหลายครั้งมักเกิดกรณีที่เจ้าหน้าที่ฝ่ายความมั่นคงได้เข้าเยี่ยมหรือตรวจค้นบ้านของคนมุสลิม (นาย) และมักจะใส่รองเท้าเข้าไปในบ้านของพวกเขาโดยใช้ข้ออ้างว่ารองเท้าถอดยาก

๓๑. ห้ามขับรถหนี หากท่านขับรถชนสัตว์เลี้ยงชาวบ้าน

บางพื้นที่ในชุมชนหรือบนถนนในเขตชานเมือง การเลี้ยงสัตว์แบบปล่อยให้หาอาหารเองเป็นสิ่งที่พบได้ทั่วไป มักจะพบว่าริมถนนหนทางทั้งในชุมชนหรือถนนใหญ่ มักจะมี แพะ แกะ หรือวัว กำลังเล็มหญ้าอยู่ริมถนน หากเมื่อใดท่าน เกิดขับรถชนสัตว์เลี้ยงของชาวบ้านเข้า ไม่ว่าจะเป็เพราะ ความประมาทหรืออุบัติเหตุ เบื้องต้นท่านควรแสดงตัวเพื่อ รับผิดชอบต่อเจ้าของ การชนแล้วหนีอาจก่อให้เกิดความไม่ เข้าใจกัน และอาจถูกขยายเป็นเรื่องใหญ่โตจากผู้ไม่หวังดีได้

๓๒. ห้ามแสดงออกถึงการสนับสนุนให้ใช้กำลังปราบปรามผู้ก่อความไม่สงบ

เนื่องจากการใช้กำลังในการเข้าปราบปรามของเจ้าหน้าที่ เป็นทางเลือกท้ายสุดในการตัดสินใจเพื่อระงับเหตุความไม่สงบ การแสดงออกถึงการสนับสนุนการดำเนินการดังกล่าว อาจเป็นการสร้างความไม่พอใจต่อประชาชนในพื้นที่ และจะส่งผลกระทบต่อการได้รับความร่วมมือจากประชาชนในระยะยาว ทั้งยังทำให้ประชาชนเกิดความไม่ไว้วางใจอีกด้วย อย่างไรก็ตาม ควรแสดงออกถึงความเห็นอกเห็นใจ เพราะไม่ว่าผู้ใด ทั้งที่เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยต่อการใช้ความรุนแรง ก็ล้วนเกี่ยวข้องกับความสุขเสียแทบทั้งสิ้น

สิ่งที่ควรระมัดระวัง

๑. การนำอาหารต้องห้ามของอิสลาม (ฮะรอม) มารับประทานในที่ทำงานที่มีเพื่อนร่วมงานเป็นคนมุสลิม

ควรหลีกเลี่ยงการนำอาหารที่เป็นของต้องห้ามของอิสลาม (ฮะรอม) เช่น เนื้อหมู มาทานกับเพื่อนร่วมงานคนมุสลิมหรือทานในพื้นที่ส่วนกลางของที่ทำงาน เนื่องจากจะทำให้เพื่อนร่วมงานคนมุสลิมรู้สึกอึดอัดใจ ซึ่งในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ก็มีคนมุสลิมจำนวนมากทำงานในสถานที่ราชการ ทางที่ดีหากเป็นไปได้ อาหารที่ท่านนำมารับประทานในที่ทำงานควรเป็นอาหารที่ไม่มีส่วนผสมของเนื้อหมู เช่น เนื้อไก่ ปลา อาหารทะเล เป็นต้น

๒. หากไม่แน่ใจในอาหารชนิดนั้นว่ามี สิ่งที่ต้องห้าม (ฮะรอม) หรือไม่ ไม่ควร ชักชวนมุสลิมให้รับประทาน

แม้ว่าอาหารเหล่านั้นจะไม่ได้มีส่วนประกอบของหมูหรูปุ
อยู่บนฉลาก แต่ไม่ได้หมายความว่าอาหารเหล่านั้นจะถูกหลัก
ศาสนา หรือ “ฮาลาล” เสมอไป เพราะสัตว์ประเภท วัว ไก่ แพะ
หรือแกะ หากไม่ได้เชือดให้ถูกวิธีของหลักศาสนาอิสลามก็
นับว่าต้องห้ามได้เช่นกัน

ดังนั้น ถ้าไม่ได้ซื้อจากร้านอาหารของคนมุสลิมหรือ
ฉลากอาหารมีเครื่องหมาย “ฮาลาล” ก็ไม่ควรชักชวนเพื่อน
คนมุสลิมให้รับประทาน

๓. ควรเลือกร้านอาหารหรือโรงแรมที่มีฮาลาล หากต้องการจัดกิจกรรมหรืองานเลี้ยงสังสรรค์

เนื่องจากคนมุสลิมไม่สามารถร่วมรับประทานอาหารกับผู้อื่นได้ หากอาหารเหล่านั้นไม่ได้รับการรับรองว่าเป็น “อาหารฮาลาล”

ดังนั้น เพื่อให้คนมุสลิมสามารถมาร่วมกิจกรรม หรืองานเลี้ยงสังสรรค์ที่มีการรับประทานอาหารได้อย่างราบรื่น จึงควรจัดหาร้านอาหารหรือโรงแรมที่ได้รับ “เครื่องหมายฮาลาล” หรือมีผู้ประกอบการเป็นมุสลิม

๔. ระมัดระวังเรื่องการใช้ภาชนะร่วมกัน

เนื่องจากการใช้ภาชนะบริโภคนั้น แม้อาหารจะมาจากร้านที่ผ่านมาตรฐานหรือปรุงอย่างถูกวิธี (ฮาลาล) แต่หากภาชนะที่นำมาใส่อาหารมีรอยหรือคราบอาหารที่ต้องห้าม (ฮะรอม) เช่น จานที่เคยได้ใส่กับข้าวที่มีส่วนผสมของเนื้อหมูมาก่อน ซึ่งต่อให้ล้างสะอาดด้วยวิธีปกติแล้วก็ตาม แต่หากไม่ได้ล้างภาชนะตามหลักของศาสนาอิสลาม ก็ถือว่าอาหารนั้นปนเปื้อนของต้องห้ามไปแล้วอยู่ดี

ดังนั้น ควรจัดภาชนะแยกออกมาสำหรับเพื่อนร่วมงานหรือชาวบ้านที่เป็นมุสลิมเป็นการเฉพาะเพื่อสร้างความสบายใจให้แก่ทุกฝ่าย

๕. ไม่ควรแสดงท่าทีขี้ขลาด ในขณะที่คนมุสลิมกำลังถือศีลอด (ปอซอ)

การแสดงออกดังกล่าวนี้ อาทิ การพูดว่า “อรร้อยจั้ง” หรือ “น้ำหนักไหม?” พฤติกรรมดังกล่าวถือว่าการไม่ให้เกียรติและลบหลู่ทางศาสนาอย่างมาก เพราะการถือศีลอด (ปอซอ) ในช่วงเดือนรอมฎอนเป็นสิ่งสำคัญตามหลักศาสนาอิสลาม นอกจากการไม่พูดจาขี้ขลาดแล้ว ควรหลีกเลี่ยงการทานอาหารในที่ทำงานเพราะกลิ่นของอาหารอาจไปรบกวนสมาธิของมุสลิมที่กำลังถือศีลอดอยู่

๖. ระมัดระวังเรื่องการถือศีลอดขาดเซยหรือช่วงรายอแน

ตามหลักศาสนาอิสลาม การถือศีลอด (ปอซอ) ในช่วงเดือนรอมฎอน จะสิ้นสุดในวันรายอปอซอ (อ่านว่า ร่า - ยอ - ปอ - ซอ) หรือ เทศกาลอีดิลฟิตรี แต่วัฒนธรรมของคนน่ายุบางพื้นที่ยังมีช่วงการถือศีลอดขาดเซยอยู่

ดังนั้น ควรระวังการพูดคุยเรื่องอาหารในช่วงที่มุสลิมบางคนกำลังอดอาหารขาดเซย ทางที่ดีควรถามก่อนว่า “ช่วงนี้ปอซอขาดเซยหรือไม่?” หรือ “รายอแนไหม?” เพื่อจะได้แน่ใจว่าจะไม่เป็นการเสียมารยาท

๗. ไม่ควรขออาหารในงานเลี้ยงสังสรรค์ กลับบ้าน

เนื่องจากคนมุสลิม (นาย) ไม่มีธรรมเนียมให้อาหารให้แขกนำกลับบ้านเหมือนพื้นที่อื่น ๆ ในภาคใต้ โดยปกติแล้วงานเลี้ยงสังสรรค์ในงานของประชาชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เช่น งานแต่งงาน หรืองานเลี้ยงฉลองต่าง ๆ เจ้าภาพมักจัดเลี้ยงแขกที่มาร่วมงานอย่างเต็มที่ ทั้งอาหารคาวหวานอย่างบริบูรณ์

ดังนั้น การขอแบ่งอาหารบางส่วนกลับบ้านจึงเป็นการกระทำที่ไม่เหมาะสม

๘. ไม่ใช่คนมุสลิมในจังหวัดชายแดนใต้ ทุกคนจะพูดหรือเข้าใจภาษาไทยสำเนียง ปักข์ได้ได้

เนื่องจากประชาชนที่เป็นคนมุสลิม (นาคู) ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้จำนวนหนึ่ง อาจมีทัศนคติในแง่ลบต่อคนไทยที่พูดสำเนียงปักข์ได้ มากกว่าคนไทยที่พูดภาษากลางเสียอีก เนื่องจากในประวัติศาสตร์ นครศรีธรรมราช และสงขลาซึ่งพูดสำเนียงปักข์ได้ ถูกมอบหมายให้จัดส่งกองทัพไปปราบปรามการก่อความไม่สงบในพื้นที่ และในขณะเดียวกัน คนมุสลิม (นาคู) ก็รับฟังข้อมูลข่าวสารและภาพการแสดงต่าง ๆ ผ่านสื่อสาธารณะ เช่น ข่าว หรือละคร เป็นต้น ที่ใช้ภาษาไทยกลางหรือภาษาไทยมาตรฐาน

ดังนั้น การพูดภาษาไทยกลาง จึงอาจเป็นที่ยอมรับและทำให้เข้าใจมากกว่า

๙. หากคนมุสลิม (ชาย) ไม่พูดไทยด้วย ควรเปลี่ยนมาพูดนายแทน

หากมีความจำเป็นที่จะต้องเข้าไปในชุมชน แนะนำให้ชวนผู้ที่คุ้นเคยหรือคนในพื้นที่ที่ไว้วางใจได้ เพื่อช่วยเป็นล่ามภาษานายในการสื่อสารและสร้างความเข้าใจว่ามาปฏิบัติงานตามหน้าที่และมาด้วยวัตถุประสงค์ที่ดี แต่ทั้งนี้ต้องพิสูจน์ให้ประชาชนไว้วางใจว่ามาดีจริง ๆ เช่น ปฏิบัติต่อประชาชนทุกศาสนาอย่างสุภาพ ไม่เลือกปฏิบัติ และแสดงถึงการให้เกียรติอยู่เสมอ ซึ่งในอนาคตเมื่อเกิดความไว้วางใจหรือสนิทสนมขึ้นแล้ว พวกเขาอาจยอมสื่อสารด้วยภาษาไทยก็ได้

๑๐. ระมัดระวังต่อการเลือกปฏิบัติ

เพราะจะทำให้ประชาชนคนมุสลิม (นาย) เกิดอคติ กับเจ้าหน้าที่ จนอาจกลายเป็นปัญหาของความไม่ไว้วางใจกัน ระหว่างเจ้าหน้าที่กับประชาชนในอนาคต เช่น คนมุสลิม (นาย) จะไม่ยอมให้ความร่วมมือหรือให้ความร่วมมือน้อยลง ดังนั้น หากต้องการจะทำให้ประชาชนไว้วางใจ ท่านจะต้อง ปฏิบัติให้เสมอเหมือนกัน ไม่เน้นการตรวจค้นประชาชนที่เป็น คนมุสลิม (นาย) เป็นพิเศษโดยไม่มีเหตุผลรองรับ ไม่ว่าจะ เป็นการปฏิบัติภาระขณะตั้งด่านหรือมีการตรวจค้นตามพื้นที่ ต่าง ๆ

๑๑. การถ่ายภาพใด ๆ ควรขออนุญาต เสียก่อน

เนื่องจากชาวบ้าน โดยเฉพาะคนมุสลิม (นาย) บางคน อาจเกิดความรู้สึกไม่สบายใจ หรือเข้าใจว่าเขากำลังถูก จับตาโดยเจ้าหน้าที่รัฐเป็นพิเศษ อีกทั้ง ต้องระวังการถ่ายภาพ ที่ติดสรีระที่ต้องสงวน หรือ เอาระยะ (อ่านว่า เอ – ระะ) โดยระบุว่า ชายมุสลิมมีสรีระที่ต้องสงวนตั้งแต่สะดือลงมาถึง หัวเข่า และทุกส่วนของหญิงมุสลิมถือว่าเป็นสรีระที่ต้องสงวน ยกเว้นใบหน้าและฝ่ามือเท่านั้นที่สามารถเห็นได้

ดังนั้น การจะเก็บภาพหรือทำการใด ๆ ที่เกี่ยวกับสรีระ ร่างกายของคนมุสลิมควรระวังในเรื่องนี้ให้มาก

๑๒. การเข้าไปในพื้นที่ส่วนบุคคล เช่น สวนผลไม้ สวนยาง ควรขออนุญาตเจ้าของเสียก่อน

เนื่องจากการเข้าไปในพื้นที่ส่วนบุคคลเหล่านี้ย่อมถือเป็นการบุกรุก อย่างไรก็ดี ด้วยภูมิประเทศที่เป็นป่าเขาเหมาะแก่การเพาะปลูกไม้ยืนต้น คนมุสลิม (นาย) จึงมักทำสวนยางควบคู่ไปกับสวนผลไม้ ที่มักอยู่ติดกับป่าหรือค่าย ซึ่งเจ้าหน้าที่ต้องลาดตระเวนหรือเดินทางเข้า – ออกเสมอโดยไม่ทราบว่สวนเหล่านั้นมีใครเป็นเจ้าของบ้าง บางครั้งก็เกิดเหตุเข้าใจผิดกันได้ เช่น เจ้าหน้าที่บางคนมักถือวิสาสะเด็ดผลไม้ อาทิ เงาะ ลางสาด หรือทุเรียนในสวนของประชาชนมารับประทาน หรือบางคนได้แอบเข้ามาลอบยิงสัตว์ป่าในสวนของประชาชนซึ่งมักชุกชุมเพราะมีผลไม้อุดมสมบูรณ์ พฤติกรรมเหล่านี้อาจทำให้ประชาชนเกิดความไม่พอใจขึ้นได้

๑๓. เรื่องวินัยจรรยาจร

เนื่องจากคนมุสลิมในชุมชนห่างไกล (กาบง) มักไม่ได้เคร่งครัดเรื่องกฎหรือวินัยจรรยาจรมากนัก ดังนั้น การขับชี่ในชุมชน (กาบง) จึงควรระมัดระวังเป็นพิเศษ เพราะชาวบ้านมักขับรถสวนเลน หรือบางครั้งก็จอดรถเพื่อชมการเล่นปาที่ข้างถนนโดยไม่ให้ไฟสัญญาณจรรยาจรเลยก็มี

อีกประการ คือ ชาวบ้านในชุมชนห่างไกล (กาบง) มักเลี้ยงสัตว์แบบปล่อยอิสระ เช่น นำสัตว์เลี้ยงเหล่านี้มากินหญ้าข้างถนน และเมื่อเกิดอุบัติเหตุ หรือมีใครไปทำร้ายพวกมันจะทำให้เจ้าของไม่พอใจเป็นอย่างมาก อีกทั้งสัตว์เลี้ยงเหล่านั้นมีค่าต่อชาวบ้านมาก ทั้งในเรื่องสถานะทางสังคมและเศรษฐกิจ กล่าวคือ ใครมีสัตว์เลี้ยงมาก หมายถึงมีฐานะมากตามไปด้วย นอกจากนี้ การเลี้ยงไว้เพื่อการซื้อขาย การนำไปเตรียมประกอบอาหาร และใช้ในพิธีกรรมทางศาสนา เช่น การพลีกรรมต่อพระผู้เป็นเจ้าของที่เรียกว่า กูรบ้าน (อ่านว่า กู - ระ - บ่าน) หรือ มรีอแบ (อ่านว่า กรือ - แบ) ดังนั้น การขับรถจึงต้องระวังเป็นอย่างมากโดยเฉพาะบนถนนในชุมชน

๑๔. หลีกเลี่ยงการเดินทางในยามวิกาล หากไม่จำเป็น

เนื่องจากเวลากลางคืนนั้นค่อนข้างเป็นช่วงอันตราย ผู้ก่อเหตุความรุนแรง หรือ ญว (อ่านว่า ยู – แว) มักเลือกช่วงกลางคืนในการลงมือก่อเหตุการณ์ความไม่สงบ ทำให้ด้านตรวจความมั่นคงในเวลากลางคืนของหน่วยงานต่าง ๆ อาทิ ทหาร ตำรวจ และหน่วยงานท้องถิ่น มักจะมีการตรวจเข้มงวดเป็นพิเศษ อย่างไรก็ดี การเดินทางกลางคืนก็สามารถกระทำได้หากจำเป็นจริง ๆ

๑๕. ควรหลีกเลี่ยงเส้นทางที่ใช้หากมีความผิดปกติ แม้ว่าจะเป็นช่วงเวลากลางวันก็ตาม

เพื่อความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินของท่าน หากท่านพบว่าเส้นทางปกติที่ใช้สัญจรอยู่เกิดสิ่งผิดปกติขึ้น เช่น จากเดิมที่มีประชาชนใช้สัญจรขวักไขว่ แต่วันนี้กลับรู้สึกว่างเปล่าเงียบสงัด หรือบนถนนมีกิ่งไม้ขนาดใหญ่หรือท่อต้นไม้หรือป้ายประหลาดใด ๆ ปรากฏอยู่ ควรหลีกเลี่ยงเส้นทางนี้แล้วเปลี่ยนไปใช้เส้นทางอื่นก่อนเพื่อความปลอดภัยต่อตัวท่านเอง

๑๖. การเดินทางออกนอกพื้นที่ในช่วงคาบเกี่ยวเวลาละหมาด

เพื่อเป็นการให้เกียรติและแสดงความห่วงใยแก่เพื่อนชาวมุสลิมที่ต้องปฏิบัติศาสนกิจ ไม่ว่าจะการเดินทางจะข้ามจังหวัดหรือพื้นที่ใดก็ตาม **ควรซักถามเพื่อนร่วมงานคนมุสลิมอยู่เสมอว่าต้องการละหมาดหรือไม่** เพราะการละหมาดมีความสำคัญต่อวิถีชีวิตของมุสลิมตามที่กล่าวไปแล้วในข้อก่อน ๆ ทางที่ดี ท่านควรวางแผนก่อนการเดินทาง เช่น ตรวจสอบเวลาละหมาด เพื่อจะได้เตรียมการเดินทางได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้ ตลอดเส้นทางถนนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มักจะมีมัสยิดหรือปั้มน้ำมันที่มีห้องละหมาดรองรับคนมุสลิมอยู่แล้ว

๑๗. การแต่งเครื่องแบบราชการของ ข้าราชการพลเรือน ข้าราชการท้องถิ่น

แม้ข้าราชการพลเรือนหรือข้าราชการท้องถิ่น จะไม่ใช่เป้าหมายหลักในการโจมตีก่อเหตุ เพราะกลุ่มผู้เห็นต่างมักเลือกเป้าหมายจำพวกเจ้าหน้าที่ทหารหรือตำรวจ แต่หากวันใดไม่มั่นใจในความปลอดภัย เช่น มีการแจ้งเตือนว่ากลุ่มเป้าหมายอาจจะเป็นข้าราชการพลเรือนหรือข้าราชการท้องถิ่นในพื้นที่ ท่านสามารถนำเสื้อคลุมสีสุภาพ เช่น สีดำ สีขาว คลุมทับเครื่องแบบราชการได้

๑๘. การแสดงออกถึงเพศทางเลือกของ ข้าราชการ เป็นสิ่งที่ควรหลีกเลี่ยง

เนื่องจากคนมุสลิม (นาย) จำนวนหนึ่งยังไม่ยอมรับเรื่องสิทธิเพศทางเลือก โดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวบ้านในพื้นที่ชนบท (กาบง) พวกเขา มองว่าเพศทางเลือก หรือ “ปอแน” (อ่านว่า ปอ – แน) เป็นการแสดงออกที่ผิดหลักศาสนาอย่างมาก

ดังนั้น การที่ข้าราชการแม้จะเป็นคนไทยพุทธหรือศาสนาอื่น แสดงพฤติกรรมให้คนมุสลิม (นาย) เห็นว่าเป็นเพศทางเลือก อาทิ การแต่งกาย ท่าทาง น้ำเสียง ก็อาจทำให้ประชาชนในพื้นที่รู้สึกไม่สะดวกใจและอึดอัดใจได้

๑๙. ไม่ควรซักชวน หรือทำนายทายทัก โชคราะห์ตากับคนมุสลิม

เนื่องจากพวกเขาเชื่อว่ามีแค่พระเจ้าเพียงผู้เดียวที่จะกำหนดชะตาของพวกเขาได้ อย่างไรก็ดี ในกรณีของคนที่มีความเชื่อดั้งเดิมอยู่ คนมุสลิม (นาย) บางคนจะมองเรื่องการทำนายทายทักว่าไม่ได้ผิดต่อหลักศาสนา สามารถแลกเปลี่ยนความรู้กันได้ ทางที่ดีควรซักถาม หรือ พุดคุยให้แน่ใจก่อนว่าพวกเขามีความเชื่อดั้งเดิมอยู่หรือไม่

๒๐. การทำบุญหรือบริจาคเงินที่ไม่เกี่ยวข้องกับศาสนาอื่น คนมุสลิมสามารถทำได้

โดยทั่วไปคนมุสลิม (นาย) มักบริจาคเงินหรือสิ่งของเพื่อการกุศล หรือที่เรียกว่า การทำชะกาต (อ่านว่า ชะ – กาด) เนื่องจากการบริจาคเพื่อการกุศลนี้เป็นไปตามหลักของศาสนาอิสลาม

ทั้งนี้ ผู้คนต่างศาสนาเอง เช่น คนไทยพุทธ หรือคนไทยเชื้อสายจีน ก็สามารถร่วมบริจาคในงานบุญของคนมุสลิม (นาย) ได้เช่นกัน เช่น การบริจาคเพื่อสร้างสาธารณะประโยชน์ บริจาคเงินเพื่อสร้างมัสยิด แต่ชาวมุสลิม (นาย) ไม่สามารถทำบุญเพื่อสร้างพระพุทธรูปหรือวัดได้

๒๑. พิธีกรรมของทางราชการบางอย่าง คนมุสลิมไม่สามารถร่วมกิจกรรมได้

เนื่องจากบางกิจกรรมมีลักษณะเป็นข้อห้ามตามหลักศาสนาอิสลาม โดยเฉพาะการตั้งภาคีต่อพระเจ้าอื่นใด นอกจากพระองค์อัลลอฮ์

ดังนั้น พิธีกรรมหรือพิธีการที่เกี่ยวข้องกับทางศาสนาอื่น เช่น พิธีที่มีการกราบไหว้บูชา บวงสรวงเทวรูป หรือท่องมนต์คาถาต่าง ๆ เป็นต้น เป็นกิจกรรมต้องห้ามสำหรับคนมุสลิม

๒๒. คนมุสลิมไม่สามารถกล่าวคำพูดหรือกล่าวคำสาบานบางอย่างได้

เนื่องจากการกล่าวสาบานในทางศาสนาอิสลามนั้นถือว่าเป็นเรื่องละเอียดอ่อน คนมุสลิมจึงจำเป็นต้องกล่าวสาบานต่อพระเจ้าหรือพระองค์อัลลอฮ์แต่เพียงผู้เดียวเท่านั้น ไม่สามารถทำการสาบานพร้าหรือหรือสาบานโดยให้สิ่งอื่นเป็นพยานได้ นี่จึงเป็นเรื่องเกี่ยวกับหลักปฏิบัติทางศาสนา ไม่ใช่ว่าคนมุสลิมผู้นั้นจะมีความคิดต่อต้านหรือไม่เห็นด้วยกับผู้อื่น

๒๓. หากไม่ใช่คนมุสลิม ท่านไม่สามารถจับหรือแตะต้องคัมภีร์อัลกุรอานได้

เนื่องจากคนมุสลิม (ชาย) บางคนเชื่อว่าผู้ที่ไม่ใช่มุสลิมคือ ผู้ที่ไม่มีน้ำละหมาด (ผู้ที่ไม่ได้อาบน้ำละหมาด) ดังนั้นหากท่านไม่ใช่มุสลิม ท่านจะไม่สามารถจับหรือแตะต้องคัมภีร์อัลกุรอาน ซึ่งถือว่าเป็นคัมภีร์ศักดิ์สิทธิ์ได้ แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเชื่อและความเคร่งครัดของแต่ละคน แต่ก็ควรระมัดระวังไว้มากที่สุด

๒๔. การเข้าไปยังศาสนสถาน ควรแต่งกายมิดชิด

เพื่อเป็นไปตามหลักการของศาสนาอิสลาม และให้เกียรติกับสถานที่ โดยเฉพาะมัสยิดและสุเหร่า ซึ่งเปรียบเสมือนบ้านของพระเจ้าในทรรศนะของคนมุสลิม อีกทั้งการเข้าไปยังโบราณสถานทางประวัติศาสตร์ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เช่น มัสยิดกรือเซะ วิังเจ้าพระยา สายบุรี สุสาน หรือ กุโบร์ (อ่านว่า กุ – โบ) ควรจะแต่งกายให้เรียบร้อยมิดชิด

๒๕. วันศุกร์เป็นวันสำคัญสำหรับคนมุสลิม

เนื่องจากทุก ๆ วันศุกร์ คนมุสลิมจะต้องทำพิธีละหมาดวันศุกร์ หรือ มาแยญือมาอะฮ์ (อ่านว่า มา – แยะ – ยือ – มา – ย๊ะ) ตั้งแต่เวลา ๑๒.๓๐ น. – ๑๓.๐๐ น.

ดังนั้น ในทุก ๆ วันศุกร์ จึงถือเป็นวันสำคัญ และไม่ควรจัดให้มีกิจกรรมหรือกิจการใด ๆ ที่จะทำให้เกิดการกระทบต่อการปฏิบัติศาสนกิจ รวมถึงร้านค้าต่าง ๆ ของคนมุสลิมเอง ส่วนใหญ่จะไม่นิยมเปิดในวันนี้อีกด้วย

๒๖. ควรงดการพูดคุยหรือกระทำการใด ๆ ที่ก่อให้เกิดเสียงรบกวนเมื่อเสียงสัญญาณเรียกสะพานดงขึ้น

เพราะเสียงสัญญาณดังกล่าวคือ เสียงอาซาน หรือในภาษานายูเรียก อาแซ (อ่านว่า อา – แซ) เป็นการส่งสัญญาณให้ชาวมุสลิมเตรียมตัวทำการละหมาด ในขณะที่มีเสียงอาซานดงขึ้น จึงควรงดพูดคุย เปิดเพลงหรือโทรทัศน์เสียงดังหรือกระทำการใด ๆ ที่เป็นการรบกวนสมาธิหรือจิตใจคนมุสลิม

๒๗. ไม่ควรทักผู้หญิงมุสลิมเรื่องไม่ ละหมาด เมื่อถึงเวลาละหมาดตามปกติ

เนื่องจากบางที่ผู้หญิงมุสลิมบางคนอาจกำลังมีประจำเดือนในช่วงเวลานี้ก็เป็นได้ ทั้งนี้ ถือกั้นว่าการมีประจำเดือนเป็นเหตุทำให้ร่างกายของพวกเธอไม่บริสุทธิ์ จึงไม่สามารถทำการละหมาดได้ การทักเช่นนี้ถือว่าเป็นการเสียมารยาทอย่างยิ่งแม้จะสนิทสนมกันดีก็ตาม

๒๘. ควรระมัดระวังทัศนคติในเรื่องการมีภรรยามากกว่า ๑ คน

เนื่องจากหลักการแต่งงานที่ว่าชายมุสลิม สามารถมีภรรยา ๔ คน ทั้งนี้ ตามหลักศาสนาอิสลามนั้น มีข้อกำหนดที่ซับซ้อน เช่น ต้องได้รับการยินยอมจากภรรยาคนแรกเสียก่อน ดังนั้น การพูดจาในประเด็นนี้จึงต้องพูดอย่างระมัดระวัง ไม่ควรนำมาพูดเล่นหรือหยอกล้อ เพราะมีความละเอียดอ่อนเป็นอย่างมาก

๒๙. รัมดระวังเรื่อง “การเลี้ยงสุนัข” ในพื้นที่หน่วยราชการ หรือบ้านพัก

น้ำลายของสุนัขเป็นสิ่งสกปรกในศาสนาอิสลาม หรือนะฎิส (อ่านว่า นะ – ยิด) ฉะนั้น การเลี้ยงหรือให้อาหารสุนัขในพื้นที่ราชการ อาจเกิดความยากลำบากในการระวังตัวเองของชาวมุสลิม (นาย) เพราะพวกเขาต้องเข้ามาใช้บริการสถานที่ราชการดังกล่าวเช่นเดียวกับประชาชนคนอื่น ๆ

ทั้งนี้ การนิยมเลี้ยงสุนัขไว้ตามด่านตรวจหรือค่ายของทหารหรือตำรวจก็เป็นปัญหากับคนมุสลิม (นาย) ในพื้นที่เช่นกัน โดยเฉพาะเมื่อเจ้าหน้าที่ได้ย้ายออกไปแล้ว สุนัขเหล่านั้นก็จะกลายเป็นสุนัขจรจัด และก่อปัญหาและความรำคาญให้แก่ประชาชนในพื้นที่ตามมา กรณีนี้หมายรวมถึงการใช้นุ้ชดมกลิ่นขณะปฏิบัติการด้วย

๓๐. ระมัดระวังเรื่อง “กรงนกเขาขนา” ที่ ประชาชนเลี้ยงไว้

เนื่องจากนกสวยงามเป็นสัตว์เลี้ยงสวยงามที่นิยมกันแพร่หลายในหมู่ของคนมุสลิม (นายยู) ทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ซึ่งพบมากที่สุดและมักเลี้ยงไว้จำนวนหลายตัวในแต่ละบ้าน ถือกันว่านกเหล่านี้เป็นสมบัติสำคัญที่มีราคาแพงและเจ้าของมักหวงแหน หากไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของ ก็ไม่ควรแสดงกิริยาใด ๆ ที่จะเป็นการทำให้นกตื่นตกใจ เช่น ดิ้นนิ้วหรือส่งเสียงเดาะลิ้น อาจทำให้เจ้าของไม่พอใจได้

๓๑. ควรอดกลั้นต่อการยั่วโทสะหรือ การทำทนายของวัยรุ่นในจังหวัดชายแดน ภาคใต้

เพราะหากท่านกระทำการรุนแรงออกไป อาจถูกทำให้ เข้าใจผิดว่าเป็นประเด็นเจ้าหน้าที่รัฐรังแกเยาวชนมุสลิม และ อาจถูกผู้ไม่หวังดีนำไปขยายผลจนเกิดปัญหาอื่นตามมาได้ วัยรุ่นหรือ แวรุ่ง (อ่านว่า แว – รุง) อาจถูกชักจูงจากกลุ่มผู้ไม่หวังดีให้เกลียดชังคนไทย โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่รัฐที่เป็นทหาร และตำรวจ แต่ไม่ได้หมายความว่าพวกเขาจะเป็นสมาชิกในกลุ่มผู้ก่อเหตุความไม่สงบเสมอไป ดังนั้น เมื่อมีการกระทำที่ ล้อเลียน ยั่วยุ หรือทำทนายขึ้น หากพิจารณาแล้วว่าวัยรุ่น ดังกล่าวกระทำไปเพราะความคึกคะนองทั่วไป ควรอดกลั้น เอาไว้และหลีกเลี่ยงการใช้กำลัง

นานาทัศนะ : คำถาม - คำตอบ

๑. ประชาชนมีความคาดหวังต่อผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐอย่างไร

ปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้กินระยะเวลายาวนานหลายทศวรรษ ส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชนโดยตรง ทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และสุขภาพจิต

ดังนั้น ความคาดหวังต่อผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐคือ “การคืนความสงบ” ให้แก่ประชาชนในพื้นที่

๒. ประชาชนต้องการให้เจ้าหน้าที่รัฐปฏิบัติต่อพวกเขาอย่างไร

ประเพณีและวัฒนธรรมของคนไทยมุสลิมอาจมีความแตกต่าง เนื่องจากลักษณะของความเชื่อทางศาสนาและภาษา อย่างไรก็ตามวัฒนธรรมของคนไทยมุสลิมก็นับเป็นหนึ่งในวัฒนธรรมของไทย และคนไทยมุสลิมก็คือ ประชาชนคนไทย

ดังนั้น ต้องมี “การยอมรับ” ในความแตกต่างทางวัฒนธรรม และความเข้าใจว่านั่นไม่ใช่อุปสรรคของการสร้างความสมานฉันท์

๓. ประชาชนคิดเห็นอย่างไรต่อเจ้าหน้าที่รัฐที่มีความแตกต่างวัฒนธรรม

ประเทศไทยเป็นสังคมพหุวัฒนธรรมที่มีหลากหลายทางศาสนาและชาติพันธุ์อาศัยอยู่บนแผ่นดินเดียวกัน ดังนั้นประชาชนหรือเจ้าหน้าที่รัฐ แม้จะมีความแตกต่างทางวัฒนธรรม แต่ก็ล้วนเป็นประชาชนคนไทยเหมือนกัน “มีความเท่าเทียมกัน” ในฐานะการเป็นพลเมืองของประเทศเหมือนกัน ไม่ควรดูหมิ่นเหยียดหยามซึ่งกันและกัน

๔. บรรยากาศทางสังคมแบบใดที่ ประชาชนต้องการ

ประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยรวมเห็นว่า ต้องการสังคมที่เน้นการอยู่ร่วมกันในชุมชนได้อย่างเป็นสุข มีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน “ไม่หวาดระแวง” ซึ่งกันและกัน แม้จะต่างศาสนากันก็ตาม เนื่องจากในพื้นที่นอกจากจะมีผู้นับถือ ศาสนาอิสลามเป็นส่วนใหญ่แล้ว ยังมีผู้นับถือศาสนาพุทธ คริสต์ และศาสนาอื่น ๆ รวมทั้งบางกลุ่มชาติพันธุ์รวมอยู่ด้วย

๕. ทำอย่างไรให้การบังคับใช้กฎหมาย เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

กฎหมายเป็นบรรทัดฐานที่พลเมืองทุกคนต้องปฏิบัติตาม ดังนั้นการบังคับใช้กฎหมายหรือการตัดสินคดีความต่างๆ จะต้องมี “ความยุติธรรม” เป็นที่ตั้ง จะต้องกระทำด้วยความเท่าเทียม ไม่เลือกปฏิบัติ เพราะ ความยุติธรรมจะทำให้ประชาชนในพื้นที่รู้สึกเชื่อมั่นในระบบยุติธรรม และเลือกที่จะปฏิบัติตามกฎหมาย

๖. จุดมุ่งหมายของการก่อความไม่สงบใน จังหวัดชายแดนภาคใต้ คืออะไร

การก่อความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้มี
ขบวนการบางกลุ่มอยู่เบื้องหลัง โดยมุ่งสร้างความชอบธรรม
ให้ประชาชนในพื้นที่คล้อยตาม หรือดึงประชาชนในพื้นที่มา
เป็นมวลชน

ดังนั้น สิ่งสำคัญสำหรับเจ้าหน้าที่รัฐในการปฏิบัติการ
แก้ไขปัญหาความไม่สงบ คือ การทำให้ประชาชนในพื้นที่
มีความเชื่อถือไว้วางใจ ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการ “สนับสนุน”
การดำเนินงานของรัฐตามมา

๗. ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้อย่างไร

ประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้คือ ผู้ได้รับผลกระทบโดยตรงจากเหตุการณ์ความไม่สงบ ดังนั้นประชาชนในพื้นที่จึงเป็นบุคลากรหลักที่จะช่วยแก้ไขปัญหาได้ โดยต้องสร้าง “การมีส่วนร่วม” โดยเฉพาะอย่างยิ่งการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน ซึ่งจะทำให้สามารถแก้ไขปัญหาได้ตรงจุด

๘. จากวิธีการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ผ่านมา ประชาชนมีความคิดเห็นอย่างไรบ้าง

จากการพยายามแก้ไขปัญหาความไม่สงบที่ผ่านมา ประชาชนในพื้นที่เชื่อว่ารัฐได้พยายามแก้ปัญหาในหลายมิติ แต่ผู้ได้รับผลกระทบโดยตรงบางส่วนมองว่าไม่เพียงพอ ทั้งยังมองว่าในเรื่องการเจรจาพูดคุยสันติสุขที่รัฐเป็นผู้ดำเนินการ มีตัวแทนหลายกลุ่มและไม่ต่อเนื่อง ทำให้ขาดเอกภาพ

ดังนั้น รัฐจึงควรให้ความสำคัญในเรื่อง “การรับฟังความคิดเห็น” จากประชาชน เพื่อนำไปประกอบการแก้ไขปัญหอย่างจริงจังมากกว่า

๙. ในภาวะที่ปัญหาความไม่สงบยังคงปรากฏ รัฐสามารถสนับสนุนประชาชนให้มีความมั่นคงในการดำเนินชีวิตได้อย่างไรบ้าง

เนื่องจากเหตุการณ์ความไม่สงบ ทำให้ประชาชนในพื้นที่ได้รับผลกระทบเกี่ยวกับความเป็นอยู่โดยตรง ดังนั้นหากรัฐสามารถสนับสนุน “โอกาสทางเศรษฐกิจและการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจในระดับต่าง ๆ” ได้อาทิ โครงการฝึกอาชีพ การทำวิสาหกิจชุมชน หรือท้องถิ่น เป็นต้น เพื่อให้ประชาชนมีอาชีพและมีรายได้ที่แน่นอน ซึ่งจะช่วยให้ความเดือดร้อนจากปัญหาทางเศรษฐกิจทุเลาลงได้

๑๐. ประชาชนมีความคิดเห็นต่อมาตรการ เยียวยาผลกระทบที่ผ่านมาอย่างไร

จากเหตุการณ์ความไม่สงบที่ผ่านมา ทำให้ประชาชนหลายภาคส่วนในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบความเดือดร้อน ดังนั้น การเยียวยาผู้ที่ได้รับผลกระทบทำให้ช่วยลดความตึงเครียดของประชาชนในพื้นที่ลงได้ อย่างไรก็ตาม นอกเหนือจากการช่วยเหลือทางวัตถุแล้ว “ความรู้สึกที่ดีและการเห็นอกเห็นใจ” เป็นเครื่องเยียวยาทางจิตใจได้ดีอีกทางหนึ่ง ทำให้ลดอคติที่มีต่อรัฐและเจ้าหน้าที่รัฐ และในขณะเดียวกันก็จะทำให้รัฐได้รับการสนับสนุนจากผู้ที่ได้รับผลกระทบด้วย นอกจากนี้จะต้องมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังโดยเท่าเทียม โดยเฉพาะกับเจ้าหน้าที่รัฐที่ละเมิดกฎหมาย

๑๑. นักวิชาการในจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีมุมมองต่อการแก้ไขปัญหาความไม่สงบ อย่างไร

การรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและสนับสนุนให้เกิดสังคมพหุวัฒนธรรมอย่างแท้จริง มีส่วนสำคัญในการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ กล่าวคือ ควรพยายามให้ประชาชนทั้งมุสลิม และพุทธ รวมทั้งกลุ่มวัฒนธรรมอื่นๆ ได้แสดงความคิดเห็นในแง่มุมต่าง ๆ และในขณะเดียวกันก็ส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทำความเข้าใจ และยอมรับในวิถีและความเชื่อของกันและกัน อย่างเป็นรูปธรรมชัดเจน และเปิดกว้างอย่างทั่วถึง เพื่อให้เกิดการปรับตัวอย่างเป็นธรรมชาติ อันจะนำมาซึ่งการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขและยั่งยืน โดยมีสถาบันการศึกษาเป็นสื่อกลางทางปัญญาในการให้ข้อมูลความรู้ที่เหมาะสมและรอบด้าน

๑๒. ประชาชนที่เป็นผู้ประกอบการทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะขนาดเล็กและขนาดกลางมีมุมมองอย่างไรต่อการสร้างสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้

การสร้างสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ควรมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยส่งเสริมเศรษฐกิจท้องถิ่นให้เข้มแข็ง ทำให้ประชาชนมีอาชีพและรายได้ เพื่อให้การดำเนินชีวิตเป็นไปอย่างมั่นคงและยั่งยืน สนับสนุนการพัฒนาเทคโนโลยีนวัตกรรมเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่สินค้า เสริมศักยภาพและทักษะการทำงานของประชาชนในพื้นที่ ขณะเดียวกันก็ควรเพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถของผู้ประกอบการทางเศรษฐกิจในพื้นที่อย่างเหมาะสม ให้ความสำคัญต่อการดำเนินธุรกิจโดยยึดหลักคุณธรรม และจริยธรรมที่เป็นหลักสากล ส่งเสริมภาพลักษณ์เชิงบวกของพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้สู่ภายนอกอย่างกว้างขวาง และสร้างบรรยากาศที่ดีให้การค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวขยายตัว

๑๓. สื่อมวลชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ คิดเห็นอย่างไรต่อการสร้างสันติสุข

สื่อมวลชน คือ ผู้นำพาข้อเท็จจริงและข่าวสารเผยแพร่สู่สาธารณชน อย่างเช่นในอดีตที่ผ่านมาเมื่อระดับรัฐมีการเจรจาพูดคุยสันติสุขกับกลุ่มขบวนการ สื่อมวลชนในพื้นที่ก็ควรนำเสนอข้อมูลสร้างสรรค์ที่ช่วยสร้างบรรยากาศให้เห็นว่าการเจรจาพูดคุยจะนำไปสู่ผลที่ดีขึ้น ไม่ควรบิดเบือน หรือให้ข่าวสารที่เป็นอุปสรรค หรือส่งผลกระทบต่อบรรยากาศการเจรจา นอกจากนี้ในเวทีการเจรจาพูดคุยสันติสุขต้องแสดงความจริงใจต่อกัน และมีบรรยากาศที่ผ่อนคลายไม่กดดัน ทั้งนี้ เงื่อนไขที่ใช้เจรจาดูคุยกันจะเป็นตัวบ่งบอกว่าจะมีความจริงใจในการแก้ไขปัญหาหว่ามกันมากน้อยแค่ไหน

๑๔. บทบาทของกลุ่มผู้หญิงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ในการสร้างสันติสุขเป็นอย่างไร

กลุ่มผู้หญิงในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีบทบาททางอ้อม โดยการสร้างความรู้ความเข้าใจในการทำงานตามวิถีอิสลามให้แก่ผู้หญิงด้วยกันเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม รวมทั้งการเสริมสร้างความอบอุ่น ให้สามารถปรับทุกข์พูดคุย และช่วยกันแก้ไขปัญหาความขัดแย้งภายในครอบครัวและชุมชนด้วยเหตุผล ไม่ใช่ความรุนแรง ซึ่งจะส่งผลให้ผู้ที่อยู่ในครอบครัวและชุมชนนั้น โดยเฉพาะเด็ก ๆ เมื่อเติบโตไปจะไม่ใช้ความรุนแรงกับคนอื่นด้วย ตลอดจนการให้ความช่วยเหลือ เยียวยา และสร้างอาชีพแก่ผู้เปราะบางที่ได้รับผลกระทบหรือสูญเสียจากเหตุการณ์ความไม่สงบ นอกจากนี้ ยังมีการจัดอบรมสัมมนาให้ความรู้เข้าถึงชุมชน ในเรื่องครอบครัว สามัคคีธรรม และการใช้ชีวิตในสังคมปัจจุบัน โดยยึดหลักสันติศึกษานำไปสู่การสร้างสันติสุขในพื้นที่

๑๕. เยาวชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีความคิดเห็นอย่างไรต่อการสร้าง สันติสุข

การเปิดเวทีให้ประชาชนได้มาพูดคุยและแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ ซึ่งในบางครั้งอาจมีการให้ความรู้หรือข้อมูลต่าง ๆ เช่น ประวัติศาสตร์ อัตลักษณ์ สิทธิของสตรีและเด็ก สันติสุขในพื้นที่ และการส่งเสริมความเป็นมลายูอย่างสร้างสรรค์ เป็นต้น เพื่อช่วยในการวิเคราะห์ และให้มีเหตุผลในการอธิบายภายใต้ความเชื่อที่ว่าทุกคนสามารถแยกแยะถูกผิดจากข้อมูลที่ได้รับรอบด้าน รวมทั้งการจัดกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับสันติภาพแก่นักเรียนและนักศึกษาในระดับต่าง ๆ การจัดค่ายจริยธรรมและคุณธรรม ซึ่งเป็นพื้นฐานที่ดีสำหรับเยาวชน ตลอดจน การผลักดันให้มีพื้นที่ปลอดภัยในการทำงานของเยาวชน สตรี และประชาชนทั่วไป สิ่งเหล่านี้ถ้ามีการดำเนินการและมีการส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง จะส่งผลต่อการสร้างสันติสุขในพื้นที่อีกทางหนึ่ง

เอกสารอ้างอิง

หนังสือ

กิติ รัตนฉายา. (๒๕๓๖). ดับไฟใต้. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชัยวัฒน์ สถาอานันท์. (บ.ก.). (๒๕๕๑). แผ่นดินจินตนาการ :
รัฐและการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในภาคใต้. กรุงเทพฯ :
สำนักพิมพ์มติชน.

ต้นแคน แม็กคาร์โก. (๒๕๕๕). ฉีกแผ่นดิน : อิสลามและ
ปรัชญาความชอบธรรมในภาคใต้ ประเทศไทย.
กรุงเทพฯ : โครงการจัดพิมพ์คบไฟ.

แพรว ศิริศักดิ์ดำเกิง. (๒๕๕๒). คู่มือวิธีการขัดกันฉันมิตร
ชายแดนใต้. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ศูนย์มานุษยวิทยา
สิรินธร.

ศรยุทธ เอี่ยมเอื้อยุทธ. (๒๕๕๘). มัวยากที่จะเป็นมลายู.
ปัตตานี : ปาตานีฟอรัม.

ศรยุทธ เอี่ยมเอื้อยุทธ. (๒๕๕๙). มัวยากที่จะเป็นมลายู.
กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มติชน.

รายงานวิจัย

จิตติมา คิมสุขศรี ญัฐพจน์ ยืนยง สุภาค์พรรณ ตั้งตรงไพโรจน์
อัครกิตต์ สีนธวัชศรี และอับดุลเราะฮมาน มูเก็ม.
(๒๕๖๔). การจัดทำข้อมูลความรู้เกี่ยวกับสภาพ
แวดล้อมที่ส่งเสริมการพูดคุยสันติสุขในจังหวัดชายแดน
ภาคใต้ (รายงานการวิจัย). ศูนย์พัฒนาธรรมศึกษาและ
นวัตกรรมทางสังคม สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย. กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน
ราชอาณาจักร (กอ.รมน.)

บทความในวารสาร

นิยม กาเซ็ง. (๒๕๕๔). เส้นทางสู่ความทันสมัย: ประวัติศาสตร์
สังคมของถนนทางหลวงสายใหม่สู่ปาดานี. *รู้ไยขาด:
วารสารวิชาการด้านเอเชียศึกษา*. ๓ (กรกฎาคม –
ธันวาคม): ๘๕ – ๑๑๒.

เว็บไซต์

บรรจง บินกาซัน. (๒๕๖๔). *การจัดการศพในศาสนาอิสลาม*.
สืบค้น ๕ กรกฎาคม ๒๕๖๔, จาก: <http://www.lokwannee.com/web๒๐๑๓/?p=๔๑๓๓๓๖>.

มุสลิม วงศาวิศิษฏ์กุล. (๒๕๕๘). สองข้อถกเถียงของมุสลิม
ว่าด้วย บทเพลงสรรเสริญพระบารมี. สืบค้น ๖
กรกฎาคม ๒๕๖๔, จาก: <https://libevi.wordpress.com/๒๐๑๕/๑๒/๐๔/สองข้อถกเถียงของมุสลิม>.

สัมภาษณ์

โต๊ะสมาน (นามสมมติ). เกษตรกรและผู้นำทางศาสนา
อิสลาม. (๖ กรกฎาคม ๒๕๖๔). สัมภาษณ์.

นู (นามสมมติ). นักศึกษา. (๗ กรกฎาคม ๒๕๖๔). สัมภาษณ์
หมัด (นามสมมติ). ข้าราชการส่วนท้องถิ่น. (๔ กรกฎาคม
๒๕๖๔). สัมภาษณ์.

อับดุลเลาะห์ (นามสมมติ). นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอน
ปลาย. (๖ กรกฎาคม ๒๕๖๔). สัมภาษณ์.

นิฮัมซี (นามสมมติ). ธุรกิจส่วนตัว. (๓ กรกฎาคม ๒๕๖๔).
สัมภาษณ์.

คณะผู้จัดทำ

๑. ศาสตราจารย์ ดร. สุเนตร ชุตินธรานนท์
๒. รองศาสตราจารย์ ดร. สามารถ ทองเผือ
๓. ดร. ดลยา เทียนทอง
๔. นายศิวิชัย สุตาเดช
๕. นายจิรวุฒิ บุญรัตน์
๖. นายเพชรภูมิ กสุรพ
๗. นายธีรเทพ จิตหลัง

คณะผู้สนับสนุนข้อมูล

๑. ดร. สุภาศพรพรรณ ตั้งตรงไพโรจน์
๒. ดร. อับดุลเราะฮ์มาน มูเก็ม
๓. นาย อนุรักษ์ ยืนยง
๔. นางสาว จิตติมา คิมสุขศรี
๕. นาย อัครกิตติ์ สิ้นธุวงศ์ศรี
๖. นางสาว กรกช เวื่อนจันทร์

เจ้าหน้าที่ฝ่ายศิลป์และธุรการ

๑. นายสุธีร์ บุญลา
๒. นายสุพล บัณฑิตกิตติสกุล

จัดทำโดย

ศูนย์พัฒนาธรรมศึกษาและนวัตกรรมการทางสังคม
สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สนับสนุนโดย

กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.)

ศูนย์ประสานการปฏิบัติที่ ๕

กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (ศป.๕ กอ.รมน.)

